
Innst. S. nr. 239

(2005-2006)

**Innstilling til Stortinget
fra kontroll- og konstitusjonskomiteen**

**Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om forhold vedrørende
Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal**

Vedlegg: Referat frå open høyring

Innst. S. nr. 239

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om forhold vedrørende Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal

Til Stortinget

1. INNLEDNING

Kontroll- og konstitusjonskomiteen vedtok i møte 16. mai 2006 å igangsette forberedelser i en egen sak til Stortinget, jf. Stortingets forretningsorden § 12 nr. 10 fjerde ledd, om forhold vedrørende Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal.

Bakgrunnen var oppslag i media og henvendelser til enkelte av komiteens medlemmer i forbindelse med at styret i Innovasjon Norge hadde innvilget støtte til oppstart av dørfabrikk i Årdal. Det var blant annet stilt spørsmål ved om Innovasjon Norge hadde foretatt en analyse av dørmarkedet i forkant av at det innvilget støtte til en av produsentene.

Statsråd Odd Eriksen ble 16. mai 2006 tilskrevet om at komiteen hadde igangsatt forberedelser i en egen sak til Stortinget.

2. SAMMENFATNING AV SAKEN

2.1 Bakgrunn - søknad om støtte til etablering av dørfabrikk

Miljøverndepartementet av slo 2. august 2001 klage fra Hydro om endring av utslippstillatelsen for Hydro Aluminium. Som følge av dette besluttet Hydro å legge ned deler av sitt aluminiumsverk i Årdal. Nedleggelsen vil bety at Årdal vil miste industriarbeidsplasser.

Sogn og Fjordane fylkeskommune ble i Revidert nasjonalbudsjett for 2004 og i statsbudsjettet for 2005 tildelt skjønnsmidler til omstilling som følge av den planlagte nedtrappingen i aluminiumsproduksjonen i blant annet Årdal. Bevilgningen ble gitt for å sørge for

at det skal kunne iverksettes en særskilt innsats for å utvikle ny næringsvirksomhet på de stedene som er rammet. I Innst. S. nr. 250 (2003-2004) heter det blant annet:

"Stortinget ber Regjeringen ta aktivt del i arbeidet for å legge grunnlag for ny næringsdrift i Årdal og Høyanger. Nedtrappingen gjør det nødvendig med vesentlige tiltak for å etablere ny virksomhet som kan bidra og sikre sysselsettingen og bosettingen i disse to kommunene."

Midlene ble bevilget over kap. 551 Regional utvikling og nyskaping, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling, og forvaltes av Innovasjon Norge.

Av notat fra Innovasjon Norge Sogn og Fjordane datert 8. august 2005 (Omstilling i Årdal-Status) fremgår det følgende om det arbeidet som til da var gjort for å sikre nødvendig omstilling i Årdal:

"Årdal er ein av dei mest einsidige industrikommunane i landet. Årdalsamfunnet har ei stor utfordring i å snu ein negativ trend både i høve til befolkningsutvikling og sysselsetting. Utfasing av Søderbergteknologien i Hydro sitt anlegg, utan ei modernisering, forsterkar denne negative utviklinga. "

(...)

Det å drive næringsutvikling i omstillingskommunar er langsiktig jobbing. Det tek tid å få tak i nye prosjekt. Desse skal planleggast, finansierast og til slutt etablert (bygging av ny fabrikk).

Det fremgår av notatet at det er to lokale aktører som arbeider med omstilling: Årdal utvikling er en kommunal stiftelse som skal hjelpe næringslivet å utvikle ideer og etablere ny virksomhet. Årdal Framtid AS ble etablert i forbindelse med at kommunen fikk såkalt omstillingsstatus i 2004 og har som formål å skape nye arbeidsplasser gjennom etablering av store industrielle prosjekter. Selskapet er eid av kommunen og Hydro med en fordeling på henholdsvis 51 og 49 prosent.

Av notatet fra Innovasjon Norge av 8. august 2005 fremgår det videre at ScanWafers som produserer multikrystallinske silisium-wafere til solcelleindustrien, vurderte å etablere ny fabrikk i Årdal. Det var forventet at den nye fabrikk ville sysselsette 250 personer. Prosjektet ble imidlertid ikke realisert og av notatet fremgår det at:

"IN strakk seg så langt statstøtteregelverket tillot og kom med tilbud om ei samla tilskotsfinansiering på 105 mill kr og hadde forespegla lånefinansiering som omsøkt, dvs. samla lånetilsagn på 150 mill. Bedriften takka nei til tilbudet og trakk seg frå planane om etablering av fabrikk i Årdal, mest sannsynlig som følge av at dei samla investeringane vart før høge."

Årdal Framtid AS kontaktet høsten 2005 Dooria AS med en forespørsel om å etablere ny virksomhet i Årdal. Dooria-konsernet produserer og selger dører til forbruker-, bolig- og institusjonsmarkedet i Norden og i Storbritannia. Hovedkontor er i Utvik i Sogn og Fjordane og de største eierne er Fjord Invest AS og Utvik Energi- verk. Øvrige eiere er ansatte og lokale investorer.

Doororia AS var høsten 2005 i ferd med å vurdere etablering av ny produksjonskapasitet og hadde sondert mulighetene for etablering i Finland og Sverige. Årdal Framtid ba dem vurdere å lokalisere ny fabrikk til Årdal.

Doororia Årdal AS (sus) og SIVA Doororia Årdal AS (sus) søkte om støtte til etablering av dørfabrikk i Årdal. Søknaden ble behandlet på styremøte i Innovasjon Norge 15. desember 2005. Administrasjonen anbefalte i sitt saksframlegg til styremøtet at søknaden skulle innvilges. Styret vedtok imidlertid å avslå søknaden.

Saken ble tatt opp til ny behandling på styremøte 1. februar 2006, og denne gangen ble søknaden innvilget. Det ble gitt tilsagn om til sammen 79 mill. kroner i støtte (lån og tilskudd) til Doororia og SIVA i forbindelse med oppstart av dørfabrikk i Årdal.

Innovasjon Norge har i brev av 18. april 2006 til Nærings- og handelsdepartementet gitt følgende redegjørelse for sin behandling av søknaden:

"(...)

Innovasjon Norges administrasjon fremla i styremøte 15. desember 2005 forslag om å innvilge lån og tilskudd til Siva Årdal (sus) og SIVA Doororia Eiendom AS (sus). Styret fant på foreliggende grunnlag ikke å kunne imøtekomme søknaden. Administrasjonen sendte 19. desember 2005 et brev til Doororia-konsernet med redegjørelse for styrets behandling og hvor det også ble reist nye problemstillinger.

På styremøte 1.2.2006 ble saken framlagt på nytt til drøftelse med en ny saksforberedelse som også omfattet:

Svar fra Doororia-konsernet på Innovasjon Norges brev av 19. desember 2005 med brev fra Årdal Framtid AS (ÅFAS) som vedlegg. (...)

Brev fra Sogn og Fjordane fylkeskommune datert 21. desember 2005 vedrørende bruk av tiltakspakken til Doororia AS. (...)

Uttalelse fra styret i Innovasjon Norge Sogn og Fjordane. (...)

Brev fra Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) vedrørende henvendelse knyttet til regelverk for kap 551 post 60. (...)

Spørsmålet om å bevilge støtte til Doorias planlagte dørfabrikk i Årdal har vært en vanskelig sak å ta stilling til. Styrets tvil knyttet seg til flere forhold, herunder prosjektlønsomheten, det faktum at prosjektet representerer en relativt omfattende investering i en "moden" bransje, konkurranseforhold i bransjen mv."

I samme brev heter det videre om styrets vedtak:

"Styret fattet følgende vedtak:

Innovasjon Norge innvilget Doororia Årdal AS (sus), 6883 Årdalstangen, et lavrisikolån (LAV 110) på inntil 20 mill. kroner, et risikolån - distriktsrettet (DRL 300) på inntil 10 mill kroner, et bedriftsutviklingstilskudd - distrikt (D-BU 703) på inntil 5 mill kroner og et investeringstilskudd - distrikt (D-IVT 701) på inntil 8 mill. kroner med særvilkår.

Innovasjon Norge innvilger SIVA Doororia Eiendom AS (sus), 7005 Trondheim, et lavrisikolån på inntil 15 mill. kroner, et risikolån - distriktsrettet (DRL 300) på inntil 15 mill kroner og et investeringstilskudd - (D-IVT 701) på inntil 6 mill. kroner."

Innovasjon Norge Sogn og Fjordane sendte 1. februar 2006 ut tilsagnsbrev til SIVA Doororia Eiendom AS (sus) og til Doororia Årdal AS (sus) i tråd med styrets vedtak om å støtte etableringen av dørfabrikk i Årdal.

2.2 Reaksjoner på Innovasjon Norges behandling av saken

Det ble fremsatt kritikk mot styrets vedtak om å støtte etablering av ny dørfabrikk i Årdal. Stortingrepresentant Kjetil Solvik-Olsen sendte 22. februar 2006 følgende skriftlige spørsmål til nærings- og handelsministeren om saken:

"Regjeringen jobber med å sikre dørproduksjon i Årdal, for å erstatte tapte Hydro-arbeidsplasser. Det eksisterer allerede en rekke dørprodusenter i Norge, hvorav flere i Rogaland. Flere av disse frykter for sin fremtid når en konkurrent etablerer seg ved hjelp av statlige midler. Arbeidsplasser i Årdal kan fort medføre nedleggelse andre steder. Hvor store beløp vil Doororia motta fra offentlige ordninger, og hvilke vurderinger er gjort om hvordan dette påvirker eksisterende produsenter og konkurransen i dørmarkedet i Norge?"

Nærings- og handelsministerens svar av 1. mars 2006 lød som følger:

"Innovasjon Norges styre vedtok 1. februar å støtte to prosjekter knyttet til Doororia. Doororia Årdal AS (selskap under stiftelse) har fått innvilget lavrisikolån på 20 mill. kr, distriktsrettet risikolån på 10 mill. kr, bedriftsutviklingstilskudd på 5 mill. kr og investeringstilskudd på 8 mill. kr SIVA Doororia Eiendom AS (selskap under stiftelse) har fått innvilget lavrisikolån på 15 mill. kr, distriktsrettet risikolån på 15 mill. kr og investeringstilskudd på 6 mill. kr Dette innebærer at det totalt fra Innovasjon Norge er gitt 60 mill. kr i lån og 19 mill. kr i tilskudd til Doorias etablering i Årdal. Innovasjon Norge setter i tillegg av 11 mill. kr i tapsfond for risikolånene.

SIVA's styre vedtok 2. februar å føre opp et industribygg i Årdal. Bygget er beregnet å koste 60 mill. kr SIVA vil gå inn med inntil 22 mill. kr i egenkapital. Resten av bygget vil blant annet bli finansiert med lån fra Innovasjon Norge. Doororia skal leie bygget av SIVA og skal selv finansiere tekniske anlegg, maskiner og

utstyr. I tillegg vil Aetat bidra med midler til lønnskompensasjon i en overgangsperiode for personer som blir overtallige hos Hydro.

Byggevarerbransjen er en moden bransje i den forstand at det er begrensede forventninger til vekst i etterspørselen. Samtidig er det en bransje i stor omstilling. I løpet av få år har bransjen gått fra å være preget av regionale til nasjonale aktører. I dag er bransjen dominert av internasjonale aktører blant kjedene, entreprenørene og leverandører. Denne utviklingen gjør at det ikke lenger er et eget norsk, men et nordisk marked for byggevarer.

Innovasjon Norge vurderer det slik at man i dette nordiske markedet i fremtiden sannsynligvis vil ha noen dominerende internordiske dørleverandører, i tillegg til et antall spesialiserte nisjeprodusenter. Det pågår allerede en betydelig utfasing av produksjonskapasitet gjennom oppkjøp, nedtrapping og nedlegging. Trenden forventes å vedvare.

Doorria har vurdert flere alternative lokaliseringer for sin nye fabrikk, blant annet i Finland og Nord-Sverige. Dersom Doorria hadde etablert seg i et av disse landene, ville de respektive myndighetene kunnet ha gitt støtte til bedriften. Innovasjon Norges vurdering er at konkurransevridningseffekten inn mot andre norske bedrifter av Doorria Årdal isolert sett er begrenset og at en restrukturering i denne industrien uansett vil skje som følge av økende importkonkurranse. Doorria-prosjektet kan være med på å styrke den norske bransjen i konkurranse med de store internasjonale aktørene."

6. mars 2006 stilte Peter Skovholt Gitmark fra Høyre følgende spørsmål om saken:

"Statsråd Eriksen har uttalt at han forutsetter at Innovasjon Norge har gjennomført en analyse av dørmarkedet før støtte ble vedtatt gitt til oppstart av ny dørfabrikk i Årdal. Dette i henhold til Innovasjon Norges tildelingsreglement. Vil statsråden gjøre denne informasjonen tilgjengelig for Stortingets medlemmer umiddelbart?"

Han fikk følgende svar fra nærings- og handelsministeren 13. mars 2006:

"Innovasjon Norge er organisert i henhold til lov om Innovasjon Norge. Politiske føringer for virksomheten gis gjennom myndighetenes oppdragsbrev og regelverk for støtteordninger. I enkeltsaker fatter Innovasjon Norge avgjørelser på et på fritt og uavhengig grunnlag.

Støtten til en dørfabrikk i Årdal er gitt under ordninger som er notisert og godkjent av EFTAs overvåkningsorgan. Støtten er gitt i henhold til tilskuddsregelverket for ordningene og ligger innenfor rammene av EØS-regelverket for statsstøtte. Innovasjon Norges støtte er bevilget etter at prosjektet er vurdert i forhold til faktorer som påvirker den bedrifts- og samfunnsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet. Offentlighetsloven gjelder for Innovasjon Norge. Dokumenter som gjelder konkrete søknader om finansiering, kan imidlertid unntas fra offentligheten. Dette unntaket gjelder dog ikke selve vedtaket ved positiv avgjørelse. Jeg viser for øvrig til § 6 i lov om Innovasjon Norge.

Saksinnstillingene til Innovasjon Norges styre er å anse som interne dokumenter etter offentlighetsloven § 5 og kan unntas offentlighet. I henhold til offentlighetsloven § 2 plikter imidlertid Innovasjon Norge å vurdere om offentligheten allikevel skal gis adgang til innsyn i et dokument.

Jeg har fått opplyst fra Innovasjon Norge at innholdet i saksinnstillingene i vesentlig grad er undergitt taushetsplikt. Slike opplysninger kan derfor ikke offentliggjøres. Innovasjon Norge har for øvrig vurdert om de

øvrige opplysninger i saksinnstillingene kan offentliggjøres, men har kommet til at de gjenværende opplysningene vil gi et åpenbart misvisende bilde av saken.

Myndighetens eventuelle etterfølgende kontroll med enkeltsaker må skje i henhold til formelle krav til slik kontroll. I henhold til § 35 i lov om Innovasjon Norge kan foretaksmøtet i særlige tilfelle beslutte granskning av virksomheten. Etter min vurdering er det ingenting ved Innovasjon Norges behandling av den aktuelle saken som gir grunnlag for foretaksmøtet til å iverksette en granskning av saksbehandlingen."

2.3 Komiteens behandling

Komiteen henvendte seg i brev av 28. mars 2006 til nærings- og handelsministeren og ba om å få tilsendt saksopplysninger vedrørende analyser av dørmarkedet som det var opplyst at Innovasjon Norge hadde foretatt. Komiteen viste til statsrådets svar på skriftlig spørsmål nr. 552 datert 6. mars 2006. I brevet framgikk følgende:

"Komiteen vil be om å få tilsendt de saksopplysninger departementet uttaler at kan offentliggjøres. Komiteen vil også be departementet gjøre en ny vurdering av om det i denne saken er rimelig at taushetsplikten hindrer oversendelse av øvrige saksopplysninger til Stortinget."

Komiteen fikk svar 26. april 2006. I brevet ble det oversendt de saksopplysninger som kunne offentliggjøres. Vedlagt fulgte også brev av 18. april 2006 fra Innovasjon Norge til Nærings- og handelsdepartementet. I brevet viste Innovasjon Norge til § 27 i lov om Innovasjon Norge som lyder:

"Den som er ansatt eller har tillitsverv i selskapet har taushetsplikt om det han eller hun i stillings medfør får kjennskap til om andres forretningsmessige eller private forhold med mindre han eller hun etter lov har plikt til å gi opplysningene. Taushetsplikten gjelder ikke meddelelser som styret eller noen som har fullmakt fra styret gir på vegne av selskapet til finansinstitusjoner og fagdepartementet. Taushetsplikten skal heller ikke være til hinder for utveksling av informasjon (samordning) som forutsatt i lov om Oppgaveregisteret. Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for at opplysninger, etter skriftlig samtykke fra den opplysningene gjelder, kan utleveres til utenforstående."

Saksdokumentene som ble oversendt var "klippet" slik at de opplysningene som Innovasjon Norge vurderte var taushetsbelagt i henhold til ovennevnte bestemmelse, var tatt ut av dokumentasjonen. Oversendelsen ga dermed ikke et dekkende bilde av saksforstillingen.

Nærings- og handelsministeren viste for øvrig i sitt svarbrev til at han hadde bedt Lovavdelingen i Justisdepartementet vurdere hvorvidt taushetsplikten var til hinder for oversendelse av de taushetsbelagte opplysningene i saken.

11. mai 2006 mottok komiteen brev fra nærings- og handelsministeren der Lovavdelingens konklusjon framgikk. Brevet oppsummerte Lovavdelingens konklusjon slik:

"Nærings- og handelsdepartementet er undergitt taushetsplikt etter forvaltningsloven. På bakgrunn av

anmodningen fra kontroll- og konstitusjonskomiteen, ba jeg Lovavdelingen i Justis- og politidepartementet om å vurdere hvorvidt jeg har adgang til å viderebringe taushetsbelagte opplysninger.

Lovavdelingens konklusjon er at jeg har adgang til dette med hjemmel i unntaksbestemmelsen i forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 4. (...) På bakgrunn av Lovavdelingens vurderinger har jeg besluttet å etterkomme komiteens ønske om innsyn i alle saksopplysningene i Dooria-saken."

I brev av 8. juni 2006 til nærings- og handelsministeren ba komiteen om å få Innovasjon Norges kommentar til følgende spørsmål:

- "1. Under høringen av Innovasjon Norge ble det vist til telefonsamtale med Treindustriens landsforbund 13. januar 2006. Det fremkom at Innovasjon Norge skrev referat fra samtalen. Komiteen ber om å få oversendt dette referatet.
2. Frithjof H. Plahte uttalte følgende under høringen: "Avslutningsvis vil jeg nevne at vi under et møte med Innovasjon Norge 20. mars 2006 ble fortalt at Dooria-prosjektet var et prosjekt de var kommet alt for sent inn i, at prosessen var kommet for langt, og at det var et prosjekt de svært gjerne skulle vært foruten."

Komiteen ber om å få Innovasjon Norges kommentar til denne uttalelsen."

Komiteen mottok svarbrev 12. juni 2006. I brevet fra statsråden ble det vist til at Innovasjon Norge var bedt om å svare på de spørsmål komiteen hadde stilt. De svarte som følger:

"Ad spørsmål 1:

Som det ble redegjort for i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité, forelå det i forbindelse med søknaden bl.a. en ekstern konsulentgjennomgang av det nordiske markedet for dører. Innovasjon Norge har selv kundeforhold til flere i bransjen og har blant annet derigjennom også god oversikt over norske produsenter. Som en del av saksbehandlingen ble det også tatt kontakt med bransjeforeningen. Innovasjon Norge har således både foretatt en vurdering av markedspotensialet for Doorias prosjekt i Årdal og en vurdering av konkurransebildet for andre norske produsenter, sett i lys av dette prosjektet.

(...)

Ad spørsmål 2:

Det kan bekreftes at det var et møte med Bindalsbruket 20. mars d.å., etter initiativ fra Bindalsbruket. Tilstede på møtet var fra Bindalsbruket styreleder Bjørn Gjethammer, adm. dir. Svein Ove Risnes, styremedlem Frithjof H. Plahte og ordfører i kommunen Magne Paulsen. Fra Innovasjon Norge møtte divisjonsdirektør Roar Tobro og direktør Nils Roald. I møtet lyttet vi til Bindalsbrukets bekymring for konkurransesituasjonen på dører med adresse til den etablering som vi har medvirket til finansieringen av. Redegjørelse om Dooria-prosjektet som sådan kunne vi naturligvis ikke gi, utover det som allerede var alminnelig kjent. Uttalelsen det vises til vedkjenner vi oss på ingen måte. Vi stiller oss uforstående til hvordan en slik misforståelse kan oppstå."

2.4 Åpen kontrollhøring 6. juni 2006

Som et ledd i behandlingen av saken, besluttet komiteen å avholde en åpen kontrollhøring torsdag 6. juni 2006, jf. reglement for åpne kontrollhøringer. Siden en del av dokumentasjonen i saken omfattet taushetsbelagte opplysninger, ble det besluttet at høringen skulle gjennomføres todelt; med en åpen og en lukket del.

Følgende ble invitert og møtte til høring:

- Nærings- og handelsminister Odd Eriksen med bisitterne departementsråd Per Sanderud og ekspedisjonssjef Jan Farberg.
- Administrerende direktør Knut Arild Løvdal, Dooria AS.
- Administrerende direktør Svein Ove Risnes, Bindalsbruket AS, med bisitterne styremedlem Frithjof H. Plahte og rådgiver Alexandra Plahte
- Styreleder Steinar Olsen og administrerende direktør Gunn Ovesen, Innovasjon Norge, med bisitterne kredittdirektør Nils Roald, spesialrådgiver Jan Gurvin og seniorrådgiver Kjetil Svorkmo Bergmann.

Innovasjon Norge ble hørt i den lukkede delen av høringen. Statsråden ble hørt i både den åpne og den lukkede delen av høringen.

De problemstillingene komiteen ønsket å få belyst under høringen var:

- Nærings- og handelsdepartementets befatning med søknaden fra Dooria AS, i forhold til behandlingen i Innovasjon Norge og i forhold til SIVAs rolle.
- Styret i Innovasjon Norges begrunnelse for hvorfor det har endret mening mellom førstegangs og andregangs behandling av søknaden fra Dooria AS.
- Markedet for denne typen produkter, og mulige uheldige strukturelle virkninger av statens rolle i saken.

Det ble tatt stenografisk referat fra høringen. Referatet fra den åpne delen av høringen følger som vedlegg til denne innstillingen.

3. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Berit Brørby, Svein Roald Hansen og Ivar Skulstad, fra Fremskrittspartiet, Carl I. Hagen og Lodve Solholm, fra Høyre, Per-Kristian Foss, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, og fra Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, viser til Innovasjon Norges vedtak av 1. februar 2006 om å gi tilskudd til Dooria AS til oppstart av dørfabrikk i Årdal. Det er en rekke små og mellomstore dørfabrikker i landet, og mange distributører og virksomheter som importerer dører inn i det norske markedet fra land med lave produksjonskostnader. Dører er en internasjonal varegruppe, og konkurransen fra utlandet er toneangivende i det norske markedet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til Innst. S. nr. 250 (2003-2004) hvor det blant annet heter at

"Stortinget ber Regjeringen ta aktivt del for å legge grunnlag for ny næringsdrift i Årdal og Høyanger. Nedtrappingen gjør det nødvendig med vesentlige tiltak for å etablere ny virksomhet som kan bidra og sikre sysselsettingen og bosettingen i de to kommunene."

Stortingets anmodning ble fulgt opp med bevilgninger på 100 mill. kroner fra staten som ble stilt til disposisjon for omstilling i Årdal og Høyanger over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett og gjennom Innovasjon Norge.

Flertallet viser til at komiteen har ønsket å få belyst tre hovedproblemstillinger gjennom høringen:

1. Nærings- og handelsdepartementets befatning med søknaden fra Dooria AS, i forhold til behandlingen i Innovasjon Norge og i forhold til SIVA's rolle.
2. Styret i Innovasjon Norges begrunnelse for hvorfor det har endret mening mellom førstegangs og andregangs behandling av søknaden fra Dooria AS.
3. Markedet for denne typen produkter, og mulige uheldige strukturelle virkninger av statens rolle i saken.

Når det gjelder NHD's befatning med saken, viser flertallet til at høringen bekreftet at NHD gjennom hele prosessen har behandlet saken og forholdt seg til Innovasjon Norge, på vanlig måte. Normal prosedyre innebærer at departementet holdes orientert om aktuelle prosjekter, men uten at departementet går inn og vurderer de enkelte prosjekter.

Flertallet viser til statsråd Eriksens redegjørelse under høringen, hvor han blant annet uttalte:

"Første gang Nærings- og handelsdepartementet ble orientert om Dooria-prosjektet var, meg bekjent, under den forrige regjeringen, i august 2005. (...) Den 19. desember 2005 fikk vi oversendt brevet fra Innovasjon Norge til Dooria hvor det framgikk at Innovasjon Norge, med foreliggende forutsetninger - jeg understreker, med foreliggende forutsetninger - ikke kunne støtte Dooria. Det ble altså fattet et avslag på foreliggende grunnlag.

Tidlig i januar 2006 ble departementet orientert om at Innovasjon Norge hadde hatt et møte med Dooria og Hydro Aluminium. Jeg hadde også møte med Årdal kommune, hvor de informerte om omstillingsarbeidet. Jeg kommenterte da brevet fra Innovasjon Norge, med utgangspunkt i at det i brevet ble åpnet for ny vurdering hvis prosjektet ble forbedret. Jeg kommenterte også SIVAs rolle.

Jeg vil også gjerne nevne brevet som gikk fra Kommunal- og regionaldepartementet til Innovasjon Norge 25. januar 2006. I brevet ble retningslinjene for bruken av de statlige omstillingsmidlene presisert. Det står i brevet at det legges vekt på at Innovasjon Norge på selvstendig grunnlag må gjøre en faglig vurdering av enkeltprosjekter. De må avveie mellom bedrifts- og samfunnsøkonomiske hensyn. (...)

I denne perioden har det selvfølgelig vært muntlig kontakt mellom administrasjonen i Innovasjon Norge

og departementet. Jeg har personlig hatt et behov for å være godt oppdatert i denne saken.

For meg og Regjeringen var og er omstillingen i Årdal en viktig sak, men jeg vil understreke at jeg ikke har hatt kontakt med styret i denne saken.

Den 1. februar 2006 fikk Nærings- og handelsdepartementet beskjed fra Innovasjon Norge om at styret hadde vedtatt å støtte Dooria-prosjektet. Det videreformidlet jeg under mitt besøk i Årdal i siste halvdel av februar. Etter dette har kontakten mellom departementet og Innovasjon Norge om denne saken dreid seg om henvendelser fra Stortinget, media og andre interessenter.

Styreleder Steinar Olsen i Innovasjon Norge bekreftet i høringen at det ikke var gjort forsøk på å påvirke til eller instruere om en spesiell løsning fra NHD eller regjeringen."

Flertallet viser til at den dokumentasjonen som er unntatt offentlighet, samt den lukkede delen av høringen, underbygger denne forståelsen og finner det godt gjort at statsrådens og departementets håndtering av saken er skjedd i henhold til gjeldende praksis og regelverk.

Når det gjelder spørsmålet om styrets ulike konklusjoner i de to rundene med behandling av søknad fra Dooria AS, har flertallet merket seg statsrådets understreking av at første avslag var basert på en vurdering av de foreliggende forutsetninger, og følgelig ikke nødvendigvis innebar en fullstendig avvisning av prosjektet. At styret etter at endringer og ytterligere opplysninger forelå fant å ville støtte prosjektet, er en helt legitim beslutning og innen rammen av styrets fullmakter.

Flertallet viser til at styrets leder i den lukkede del av høringen gjorde det klart at det nye og positive vedtaket fullt ut var styrets beslutning.

Flertallet viser til Innovasjon Norges brede erfaring ved tildeling av næringsstøtte og selskapets uavhengige stilling og finner ikke grunnlag for å stille spørsmål ved de faglige vurderinger styret har foretatt. Flertallet vil understreke viktigheten av at selskapet foretar slik tildeling basert på markedsanalyser og rene økonomiske vurderinger og deler statsrådets vurdering av viktigheten av at Innovasjon Norge er organisert slik at politiske myndigheter ikke har mulighet for å overstyre selskapets styre i enkeltsaker.

Flertallet finner ikke grunnlag for å så tvil om styret har opptrådt i tråd med gjeldende retningslinjer.

Høringens tredje problemstilling gjelder en vurdering av markedet for produksjon av dører mv. Flertallet viser til at Innovasjon Norge har vurdert prosjektet som samfunnsmessig lønnsomt. Dette er basert på en forutsetning om hele Norden som marked. Alternativet til å etablere fabrikken i Årdal var etablering i Sverige eller Finland.

Flertallet har merket seg uttalelsene under høringen fra administrerende direktør Knut Arild Løvdal i Dooria AS som understøtter en slik forståelse:

"De siste årene har Dooria hatt god vekst og god salgsutvikling, og vi har derfor behov for å øke produksjonskapasiteten innen en del av dørsegmentene som vi produserer. Dooria var i gang med å vurdere en etablering i Sverige eller i Finland da vi ble kontaktet av

Årdal Framtid AS, som er et utviklingsselskap, eid av Årdal kommune og Hydro. De bad oss om å vurdere Årdal som alternativt lokalisering for ny fabrikk. I lag med dem fant vi en løsning som gjør at Dooria blir et mer norsk konsern enn det har vært fram til nå, helt i tråd med våre eieres ønsker."

Og videre:

"Mer enn 50 pst. av produksjonen i Årdal vil være produksjon som vi flytter til Årdal fra utenlandske underleverandører til Dooria, eller fra våre datterselskap i Sverige. Om lag 70 pst. av produksjonen i Årdal vil gå til eksport. Dersom Dooria ikke hadde bygd ny fabrikk i Årdal, ville en slik produksjonsenhet ha blitt etablert i Sverige eller i Finland.

Dooria ville uansett solgt disse dørene til sine norske kunder. Den eneste forskjellen er at de industri- og kompetansearbeidsplassene som nå blir etablert i Årdal, hadde blitt lagt til Sverige eller til Finland".

Flertallet har forståelse for at en kapasitetsutvidelse på det norske dørproduksjonsmarkedet fører til usikkerhet for andre etablerte dørprodusenter som for eksempel Bindalsbruket. Flertallet forutsetter imidlertid at beslutningen om å etablere en dørfabrikk i Årdal er tuftet på en helhetsvurdering av situasjonen på dørmarkedet. Videre forutsettes det at den offentlige støtten til virksomheten i Årdal er forenlig med EØS-regelverket.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at det i lov om Innovasjon Norge slås fast i § 1 at selskapets formål er "(...) å fremme bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet".

I sakens dokumenter går det frem at Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal baseres på at prosjektet er samfunnsøkonomisk lønnsomt, men at det ikke ville være bedriftsøkonomisk lønnsomt uten den finansieringspakken som er forutsatt. I styrenotat av 1. februar 2006 står det følgende i konklusjonen:

"(...) Administrasjonen i Innovasjon Norge vil presisere at den fremlagte innstillingen var begrunnet i at prosjektet er vurdert å være samfunnsøkonomisk lønnsomt. Prosjektet er videre vurdert bedriftsøkonomisk forsvarlig, hensyn tatt til den finansieringspakken som er forutsatt (...)" Innovasjon Norge opplyser på sine nettsider at "(...) et prosjekt som har som mål å ta markedsandeler fra dagens aktører sjelden [vil] kunne defineres som et samfunnsøkonomisk lønnsomt prosjekt".

I Innovasjon Norges samfunnsøkonomiske analyse av prosjektet går det frem at det nordiske markedet, etter Innovasjon Norges mening, i fremtiden sannsynligvis vil ha noen få dominerende inter-nordiske dørleverandører, kanskje ikke flere enn to-tre. Innovasjon Norge skriver videre at:

"Dooria etter vår vurdering [er] eneste norske alternativ. (...) Vår vurdering er således at konkurransevridningseffekten av Dooria Årdal isolert sett inn mot andre norske bedrifter er begrenset og at restrukturering i denne industrien uansett vil skje som følge av økende importkonkurranse."

Disse medlemmer konstaterer at dette synet bestrides av Bindalsbruket AS og Nordic AS, som i dag er Norges største produsenter av dører. Alexandra Plahte fra Bindalsbruket AS uttalte følgende under høringen:

"I forhold til strukturering i bransjen, mener vi, som vi har vært inne på her, at bransjen allerede er strukturert. Det er faktisk kun noen få store hovedprodusenter i Norge. Vi synes det er underlig når vi vet at det er en bransje med små økonomiske marginer, og vi vet at inntjeningspotensialet for en ny aktør er minimalt. Da synes vi det er underlig at i stedet for å satse på de leverandørene som allerede er der, at man velger å etablere på nytt, for det er ikke kapasitetsproblemer i bransjen."

Svein Ove Risnes fra Bindalsbruket uttalte videre at:

"Når det gjelder klassifiserte dører, som Dooria også har planer om, er det klart at det da blir seks produsenter i Norge. Nordic og Bindalsbruket er pr. i dag de største i Norge av produserende, og vi går på de samme kundene."

I denne forbindelse har disse medlemmer merket seg følgende uttalelse fra statsråd Odd Eriksen under høringen:

"Beslutningen til Innovasjon Norge bygger på en totalvurdering, og i den vurderingen ligger det ikke en forutsetning om at dørfabrikker i Norge skal legges ned på grunn av en mulig etablering av en dørfabrikk i Årdal."

Disse medlemmer viser til at Innovasjon Norge under høringen bekreftet at de ikke fikk gjennomført en ekstern markedsanalyse eller konsekvensutredning for bransjen i forkant av styrets vedtak. Innovasjon Norge har heller ikke benyttet seg av muligheten til å innhente informasjon fra bransjen direkte, med unntak av telefonisk kontakt med Norske Treverfabrikkers Landsforbund 13. januar 2006, og brevveksling med samme forening i begynnelsen av april 2006 - to måneder etter styrets avgjørelse.

Disse medlemmer mener at Innovasjon Norges saksbehandling på dette punktet har vært kritikkverdig, og mener dette er forhold departementet har ansvar for å kvalitetssikre gjennom de overordnede retningslinjene og gjennom den løpende dialogen som finner sted.

Om lag halvparten av det som selges av dører i Norge importeres, og prispresset fra utenlandske leverandører er svært stort. Disse medlemmer har merket seg at de største bedriftene i Norge de senere årene har gjennomført betydelige investeringer for å møte konkurransen, med liten eller ingen offentlig støtte. Disse medlemmer finner derfor grunn til å være bekymret for at den offentlige støtten til Årdal-prosjektet kan gi uheldige strukturelle effekter og medføre negative ringvirkninger for andre lokalsamfunn i Norge. Det er etter disse medlemmers mening grunnlag for å stille spørsmålstegn ved den samfunnsøkonomiske analysen som ligger til grunn for vedtaket om å gi offentlig støtte.

Disse medlemmer viser til at Innovasjon Norge i brev av 18. april 2006 til Nærings- og Handelsdepartementet

tementet skriver at "spørsmålet om å bevilge støtte til Doorias planlagte dørfabrikk i Årdal har vært en vanskelig sak å ta stilling til", og at "styrets tvil knyttet seg til flere forhold, herunder prosjektlønnsomhet, det faktum at prosjektet representerer en relativt omfattende investering i en "moden" bransje, konkurranseforhold mv." Disse forholdene, som disse medlemmer har fått innsikt i gjennom avslagsbrevet av 19. desember 2005 fremstår som klart problematiske. Disse medlemmer konstaterer at styret ved andregangs behandling av saken, den 1. februar 2006, likevel finner det riktig å støtte prosjektet.

På spørsmål under høringen om departementet driver med løpende kvalitetssikring av behandlingsprosessen i Innovasjon Norge, eventuelt med utgangspunkt i enkeltsaker, svarte ekspedisjonssjef Jan Farberg Følgende:

"(...) vi foretar ingen kvalitetssikring av enkeltbeslutninger, og heller ikke ved denne har vi foretatt noen kvalitetssikring i etterkant. Hvis vi skal gjøre noen kvalitetssikring, må det gjøres av systemene og ikke av enkeltsaker."

Departementsråd Per Sanderud svarte videre:

"Ja, det er klart at det vil det være dialog med selskapet og departementet hvis det kommer opp tilfeller hvor vi mener det har vært en utilfredsstillende behandling. Da er det naturlig å ha en dialog om det. Det har det ikke vært i denne saken, det kan jeg være konkret om."

Disse medlemmer mener det har klare uheldige sider at det ikke eksisterer noen mulighet for å etterprøve enkeltbeslutninger fattet av styret i Innovasjon Norge. I denne forbindelse har disse medlemmer merket seg statsrådens uttalelse om at statsråden ikke har vært i kontakt med Innovasjon Norges styre angående denne saken, men at

"i denne perioden har det selvfølgelig vært muntlig kontakt mellom administrasjonen i Innovasjon Norge og departementet. Jeg har personlig hatt et behov for å være godt oppdatert i denne saken."

Disse medlemmer legger ut fra dette til grunn at statsråden går god for at Innovasjon Norge har fulgt gjeldende retningslinjer i denne saken, og tar dette til etterretning. Disse medlemmer stiller imidlertid spørsmål ved om systemet og det eksisterende regelverk for behandling av slike saker på en god nok måte ivaretar kravet om samfunnsøkonomisk lønnsomhet og sikrer at offentlig støtte ikke gir uheldige strukturelle virkninger. Det at vesentlige deler dokumentasjonen i behandlingen av slike prosjekter er unntatt offentlighet gjør det vanskelig for offentligheten å bidra til kvalitetssikring av om Innovasjon Norge fatter beslutninger på grunnlag av korrekt og dekkende informasjon. Dette ville på en helt annen måte kunne prøves hvis det eksempelvis forelå krav om innhenting av eksterne fagutredninger som kunne offentliggjøres. Disse medlemmer viser her spesielt til behovet for prøvbare markedsanalyser og konsekvensutredninger. I for-

hold til Årdal-prosjektet er det i hovedsak mangelen av slike analyser som danner grunnlag for bekymring. Disse medlemmer finner det derfor positivt at statsråden under høringen signaliserte at statsråden vil se på de rutine og den måten det jobbes på, slik at en kan unngå lignende situasjoner eller lignende tilfeller i framtiden. Disse medlemmer vil på dette grunnlag be om at Regjeringen går gjennom det eksisterende regelverk for behandling av slike saker, med sikte på å sikre at systemet på en tilfredsstillende måte ivaretar behovet kontroll med, og etterprøvbarhet av, beslutninger og beslutningsgrunnlag i Innovasjon Norge.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag

"Stortinget ber Regjeringen om å gjennomgå regelverket for behandling av saker i Innovasjon Norge, med sikte på å sikre at systemet på en tilfredsstillende måte ivaretar behovet for overvåking og etterprøvbarhet av beslutninger og beslutningsgrunnlag i Innovasjon Norge."

I departementets regelverk slås det fast at

"Når et prosjekt får offentlig støtte fra mer enn én kilde, må støtten fra de ulike kilder kumuleres slik at den samlede offentlige støtten ikke overskrider de tillatte støttegrenser for de ulike formål."

I denne saken er det en pakke med flere ulike elementer av støtte fra flere aktører, der støtten fra Innovasjon Norge kun er en del av den totale pakken. Disse medlemmer har merket seg at departementet stiller seg helt og fullt bak vurderingen av at den samlede offentlige støtte er innenfor EØS-regelverket, og tar dette til etterretning.

Disse medlemmer viser til at Stortinget har bevilget totalt 100 mill. kroner til omstillingen i Årdal og Høyanger. Midlene skal sikre ny næringsvirksomhet og et bredere næringsgrunnlag. Det har vært et bredt politisk ønske om å bidra i omstillingsprosessen i kommunen. Første halvdel av midlene ble bevilget i revidert statsbudsjett 2004. Stortinget forutsatte at Innovasjon Norge og SIVA skulle delta aktivt i omstillingsarbeidet. Andre halvdel ble bevilget i 2005. Midlene ble begge gangene bevilget over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett. Disse medlemmer vil understreke at en ikke er kritiske til denne støtten til Årdal-samfunnet, men at disse medlemmer har funnet grunn til å stille spørsmål ved valget av prosjekt.

4. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Stortinget ber Regjeringen om å gjennomgå regelverket for behandling av saker i Innovasjon Norge, med sikte på å sikre at systemet på en tilfredsstillende måte ivaretar behovet for overvåking og etterprøvbarhet av beslutninger og beslutningsgrunnlag i Innovasjon Norge.

5. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til det som står foran og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Innst. S. nr. 239 (2005-2006) - om forhold vedrørende Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal - vedlegges protokollen.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 13. juni 2006

Lodve Solholm
leder

Per-Kristian Foss
ordfører

Vedlegg 1**Brev fra kontroll- og konstitusjonskomiteen til Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden, datert 28. mars 2006****Ad støtte til oppstart av ny dørfabrikk i Årdal**

Kontroll- og konstitusjonskomiteen viser til at statsråden har uttalt at han forutsetter at Innovasjon Norge har gjennomført en analyse av dørmarkedet før støtte ble vedtatt gitt til oppstart av ny dørfabrikk i Årdal. Dette i henhold til Innovasjon Norges tildelingsreglement.

Komiteen viser videre til spørsmål nr. 552, datert 6. mars 2006, fra Peter Skovholt Gitmark til nærings- og handelsministeren, der det spørres om statsråden vil gjøre denne informasjonen tilgjengelig for Stortingets medlemmer. I svaret fra statsråden heter det blant annet:

"Jeg har fått opplyst fra Innovasjon Norge at innholdet i saksinnstillingene i vesentlig grad er undergitt taushetsplikt. Slike opplysninger kan derfor ikke offentliggjøres. Innovasjon Norge har for øvrig vurdert om de øvrige opplysninger i saksinnstillingene kan offentliggjøres, men har kommet til at de gjenværende opplysningene vil gi et åpenbart misvisende bilde av saken."

Komiteen vil be om å få tilsendt de saksopplysninger departementet uttaler at kan offentliggjøres. Komiteen vil også be departementet gjøre en ny vurdering av om det i denne saken er rimelig at taushetsplikten hindrer oversendelse av øvrige saksopplysninger til Stortinget.

Vedlegg 2**Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 26. april 2006****Støtte til oppstart av ny dørfabrikk i Årdal**

Jeg viser til deres brev av 28. mars 2006 om Innovasjon Norges vedtak om å støtte oppstart av en dørfabrikk i Årdal.

Jeg har bedt Innovasjon Norge om å oversende de delene av saksopplysningene som kan offentliggjøres. Vedlagt følger oversendelsesbrevet fra Innovasjon Norge og disse delene av saksdokumentene. Innovasjon Norge understreker at dokumentene er sterkt redusert og ikke gir et dekkende bilde av helheten i saksfremstillingen.

Opplysningene som er klippet bort berører ikke departementets forvaltning og styring av Innovasjon Norge. Jeg vil også understreke at departementet ikke har vært involvert i saksbehandlingen i Innovasjon Norge. Innovasjon Norge er et særlovselskap, og departementet deltar ikke i behandlingen av enkeltsaker.

Jeg vil komme tilbake til komiteen med en vurdering av hvorvidt taushetsplikten hindrer oversendelse av også de taushetsbelagte opplysningene i saken. Dette er et prinsipielt spørsmål som jeg ønsker å forelegge for Lovavdelingen i Justisdepartementet, og det vil derfor ta noe tid før en slik vurdering er klar.

Undervedlegg**Brev fra Innovasjon Norge til Nærings- og handelsdepartementet, datert 18. april 2006****Ad støtte til oppstart av dørfabrikk i Årdal**

Vi viser til departementets brev av 4. april d.å. med henvisning til brev av 28. mars fra Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité til statsråd Odd Eriksen.

I lov om Innovasjon Norge § 27 er det fastsatt følgende bestemmelse om taushetsplikt:

Den som er ansatt eller har tillitsverv i selskapet har taushetsplikt om det han eller hun i stillings medfør får kjennskap til om andres forretningsmessige eller private forhold med mindre han eller hun etter lov har plikt til å gi opplysningene. Taushetsplikten gjelder ikke meddelelser som styret eller noen som har fullmakt fra styret gir på vegne av selskapet til finansinsti-

tusjoner og fagdepartementet. Taushetsplikten skal heller ikke være til hinder for utveksling av informasjon (samordning) som forutsatt i lov om Oppgaveregistret. Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for at opplysninger, etter skriftlig samtykke fra den opplysningene gjelder, kan utleveres til utenforstående.

Innovasjon Norge har på bakgrunn av henvendelsen fremlagt saksinnstillingen i saken for Dooria AS med anmodning om at selskapet vurderer om Innovasjon Norge kan fritas for taushetsplikten i hele eller deler av saken. Dooria AS har vurdert dette og har konkludert negativt.

I lov om Innovasjon Norge § 6 er det fastsatt følgende bestemmelse om offentlighet:

Offentlighetsloven gjelder for selskapet. Dokumenter som gjelder konkrete søknader om finansiering kan unntas fra offentlighet. Det samme gjelder journalinnførsler om disse. Unntaket i andre og tredje punktum gjelder ikke positive avgjørelser.

Innovasjon Norge kan på bakgrunn av dette stikkordsmessig gi følgende redegjørelse:

- Innovasjon Norges administrasjon fremla i styremøte 15. desember 2005 forslag om å innvilge lån og tilskudd til Siva Årdal AS (sus) og SIVA Dooria Eiendom AS (sus). Styret fant på foreliggende grunnlag ikke å kunne imøtekomme søknaden. Administrasjonen sendte 19. desember 2005 et brev til Dooria-konsernet med redegjørelse for styrets behandling og hvor det også ble reist nye problemstillinger.
- På styremøte 1.2.2006 ble saken fremlagt på nytt til drøftelse med en ny saksforberedelse, som også omfattet
  - Svar fra Dooria-konsernet på Innovasjon Norges brev av 19. desember 2005 med brev fra Årdal Framtid AS (ÅFAS) som vedlegg. Brevet fra ÅFAS vedlegges.
  - Brev fra Sogn og Fjordane fylkeskommune datert 21. desember 2005 vedrørende bruk av tiltakspakken til Dooria AS. Brevet fra KRD følger som vedlegg.
  - Uttalelse fra styret i Innovasjon Norge Sogn og Fjordane. Uttalelsen følger som vedlegg.
  - Brev fra Kommunal- og Regionaldepartementet (KRD) vedrørende henvendelse knyttet til regelverk for kap 551 post 60. KRDs brev følger som vedlegg

Spørsmålet om å bevilge støtte til Doorias planlagte dørfabrikk i Årdal har vært en vanskelig sak å ta stilling til. Styrets tvil knyttet seg til flere forhold, herunder prosjektlønnsomhet, det faktum at prosjektet representerer en relativt omfattende investering i en "moden" bransje, konkurranseforhold i bransjen mv.

Fra styreprotokollen 1. februar d.å, gjengis:

"SK - 3002/06 Dooria Årdal AS (sus)
SK - 3003/06 SIVA Dooria Eiendom AS (sus)

Saksnotat med 7 vedlegg som innspill i saken, var sendt styrets medlemmer.

Roar Tobra innledet om bakgrunnen for at saken legges frem til ny behandling. I det utsendte notat er saken vinklet bredere med en analyse av investeringens sam-

funnsøkonomiske effekter, og en presisering av den totale finansieringspakke med både de fysiske og myke investeringer. Norsk Hydro stiller også betydelige ressurser til disposisjon for etableringen. Han gjennomgikk også hvordan Innovasjon Norges eventuelle finansiering kunne settes sammen og hvilke sikkerheter som denne ville forutsette.

Styret drøftet de ulike elementer i saken og finner ikke prosjektet bedriftsøkonomisk forsvarlig å gjennomføre uten den totale finansieringspakken. Det ligger i Innovasjon Norges formål i bidra til bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling. Prosjektet anses å være samfunnsøkonomisk lønnsomt og bedriftsøkonomisk forsvarlig, hensyn tatt til den finansieringsløsningen det er lagt opp til. Styret har ved sin beslutning først og fremst lagt vekt på de samfunnsmessige begrunnelser.

Styret fattet følgende vedtak:

Innovasjon Norge innvilger Dooria Årdal AS (sus), 6883 Årdalstangen, et lavrisikolån (LAV 110) på inntil 20 mill. kroner, et risikolån - distriktsrettet (DRL 300) på inntil 10 mill. kroner, et bedriftsutviklingstilskudd - distrikt (D-BU 703) på inntil 5 mill. kroner og et investeringsstilskudd - distrikt (D-IVT 701) på inntil kr 8 mill. kroner med særvilkår.

Innovasjon Norge innvilger SIVA Dooria Eiendom AS (sus), 7005 Trondheim, et lavrisikolån (LAV 110) på inntil 15 mill. kroner, et risikolån - distriktsrettet (DRL 300) på inntil 15 mill. kroner og et investeringsstilskudd - distrikt (D-IVT 701) på inntil 6 mill. kroner."

Med bakgrunn i at vi har registrert at det gjennom media er reist spørsmål ved om Nærings- og handelsdepartementet (NHD) har påvirket styret i Innovasjon Norge i denne saken, kan vi opplyse at styrets beslutning er gjort uten at noen meddelser er gitt styret fra NHD eller andre departement utover det brevet som her følger fra KRD.

Administrasjonen har under saksforberedelsen tatt kontakt med Fornyings- og administrasjonsdepartementet for å avklare forhold som knytter seg til statsstøttebestemmelsene, slik det er normalt i kompliserte spørsmål vedrørende EØS-avtalens statsstøttebestemmelser. Videre er det tatt kontakt med Kommunal- og regionaldepartementet om det samme og om forståelsen av regelverk for kap 551 post 60 (jf vedlagte brev fra KRD) Det kan for øvrig bekreftes at administrasjonens innstilling i saken er fremlagt uten påvirkning fra NHD eller andre departement.

Som vedlegg til dette brevet følger utdrag fra saksdokumentene, som fremstår klippet for informasjon som Innovasjon Norge har vurdert å være taushetsbelagt og dermed unntatt offentliggjøring av hensyn til kunden eller andre selskaper. Det understrekes at fremstillingen med dette er lite sammenhengende og sterkt redusert og dermed ikke gir et dekkende bilde av helheten i saksfremstillingen.

Vedlegg 3**Brev fra kontroll- og konstitusjonskomiteen til Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden, datert 2. mai 2006****Angående støtte til oppstart av ny dørfabrikk i Årdal**

Det vises til tidligere korrespondanse i saken.

Styrenotatet fra Innovasjon Norge av 1. februar 2006, som fulgte brevet til komiteen fra statsråden av 26. april 2006, hadde 9 vedlegg. Vedlegg 1, Administrasjonens brev til Dooria, er "klippet" i sin helhet. Komiteen ber om å få vite om dette er brevet av 19. desember 2005. Hvis ikke det er dette brevet som er "klippet" ber komiteen om å få oversendt brevet fra Innovasjon Norge til Dooria av 19. desember 2005.

Det vises til komiteens tidligere behandling av salget av SND Invest AS, og brev fra tidligere statsråd Ansgar Gabrielsen av 4. mai 2004. I denne saken ble dokumenter som var taushetsbelagte på grunn av forretningsmessige forhold oversendt komiteen under forutsetning av at de ble behandlet som taushetsbelagte dokumenter, jf. Stortingets forretningsorden § 60.

Komiteen er inneforstått med sensitiviteten i slike dokumenter og er innstilt på å behandle innholdet i henhold til reglementet. Komiteen ber departementet vurdere samme fremgangsmåte for oversendelse av taushetsbelagt informasjon som i sak om SND Invest AS.

Vedlegg 4**Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 4. mai 2006****Støtte til oppstart av dørfabrikk i Årdal**

Jeg viser til deres brev av 2. mai om å støtte oppstart av en dørfabrikk i Årdal. Jeg kan bekrefte at vedlegg 1 til styrenotatet fra Innovasjon Norge av 1. februar 2006 er brevet fra Innovasjon Norge til Dooria AS av 19. desember 2006.

Komiteen ber departementet vurdere samme fremgangsmåte for oversendelse av taushetsbelagt informasjon i denne saken som i saken om SND Invest AS. Jeg vil gjøre oppmerksom på at disse saken er ulike da Nærings- og handelsdepartementet var part i salget av SND Invest AS og selv sto for saksbehandlingen. I dette tilfellet er det Innovasjon Norge som har stått for saksbehandlingen, og det er Innovasjon Norge og Dooria som er parter i saken.

Innovasjon Norge er et selvstendig rettssubjekt, etablert ved egen lov. Virksomheten er unntatt fra forvalt-

ningsloven, men er i henhold til lov om Innovasjon Norge pålagt taushetsplikt om søkeres forretningsmessige og personlige forhold. Denne taushetsplikten er viktig for Innovasjon Norges mulighet til å kreve fortløpig informasjon fra låne- og tilskuddssøkere og derigjennom ha et så fullstendig faktagrunnlag som mulig for saksbehandlingen. Det dreier seg her om et viktig tillitsforhold mellom Innovasjon Norge og næringslivet.

Innovasjon Norges taushetsplikt gjelder ikke meddelelser fra Innovasjon Norge til fagdepartementet.

I og med at sakene er av noe ulik prinsipiell karakter, ønsker jeg, slik jeg også signaliserte i mitt brev til komiteen av 26. april, å avvete vurderingen til Lovavdelingen i Justisdepartementet før jeg eventuelt oversender også taushetsbelagte opplysninger. Det vil ta noe tid før en slik vurdering er klar.

Vedlegg 5**Brev fra kontroll- og konstitusjonskomiteen til Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden, datert 9. mai 2006****Angående støtte til oppstart av ny dørfabrikk i Årdal**

Det vises til tidligere korrespondanse i saken.

Komiteen viser på ny til at det i denne saken, i likhet med saken om SND Invest AS, er snakk om dokumenter som er taushetsbelagte på grunn av forretningsmessige forhold. Komiteen mener videre at departementets

argumentasjon svekkes av at departementet har fullt innsyn i Innovasjon Norge.

Hvis departementets holdning opprettholdes vil departementet samtidig svekke Stortingets kontrollmulighet. Komiteen mener at det er avgjørende å få innsikt i hvilken ny informasjon som tilfløt Innovasjon Norge og hvorfor konklusjonene endret seg mellom første- og andregangs behandling av saken i Innovasjon

Norges styre. Dette for at komiteen skal kunne gjøre en kvalifisert vurdering av om saken er behandlet på korrekt måte.

Komiteen ber derfor om å få oversendt brevet fra Innovasjon Norge til Dooria AS av 19.12.05.

Vedlegg 6

Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 11. mai 2006

Støtte til opptatt av dørfabrikk i Årdal

Jeg viser til kontroll- og konstitusjonskomiteens brev av 28.3, 2.5 og 9.5 og mine brev til komiteen av 26.4 og 4.5.

Nærings- og handelsdepartementet er undergitt taushetsplikt etter forvaltningsloven. På bakgrunn av anmodningen fra kontroll- og konstitusjonskomiteen, ba jeg Lovavdelingen i Justis- og politidepartementet om å vurdere hvorvidt jeg har adgang til å viderebringe taushetsbelagte opplysninger.

Lovavdelingens konklusjon er at jeg har adgang til dette med hjemmel i unntaksbestemmelsen i forvaltningslovens § 13 b første ledd nr. 4. Jeg viser til vedlagte brev av 10. mai 2006 fra Lovavdelingen, spesielt

pkt. 4. På bakgrunn av Lovavdelingens vurdering har jeg besluttet å etterkomme komiteens ønske om innsyn i alle saksopplysningene i Dooria-saken.

Jeg gjør oppmerksom på at deler av saksopplysningene er av en slik karakter at de er taushetsbelagte etter forvaltningslovens § 13. Innovasjon Norge har foretatt en vurdering av hvilke opplysninger som er taushetsbelagte etter § 27 i lov om Innovasjon Norge. De opplysninger Innovasjon Norge anser som taushetsbelagte, er avmerket i dokumentene. De avmerkede tekstavsnitt og dokumenter var klippet bort i de dokumenter komiteen fikk tilsendt med mitt brev av 26.4.

Jeg forutsetter at taushetsbelagt informasjon behandles i henhold til § 60 i Stortingets forretningsorden.

Undervedlegg

Brev fra Justis- og politidepartementet til Nærings- og handelsdepartementet, datert 10. mai 2006

Departementets adgang til å overlate taushetsbelagte opplysninger til Stortinget, stortingskomiteer, enkeltrepresentanter eller partigrupper på Stortinget

1. Innledning

Vi viser til brev 27. april 2006, der Nærings- og handelsdepartementet ber Lovavdelingen om å vurdere i hvilken utstrekning Nærings- og handelsdepartementets taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 hindrer oversendelse av fortrolig informasjon til Stortinget. Det er i den forbindelse vist til forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 4, som innebærer at taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 ikke er til hinder for at opplysningene brukes i forbindelse med revisjon eller annen form for kontroll med forvaltningen. Vi går ut fra at det med "fortrolig informasjon" siktes til opplysninger som er underlagt taushetsplikt etter hovedreglene om taushetsplikt i forvaltningsloven § 13. Vi finner ikke grunn til å skille mellom forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 og nr. 2 i det følgende, selv om vi forstår det slik at den konkrete saken som danner bakgrunn for spørsmålet, dreier seg om forretningshemmeligheter.

Den konkrete saken dreier seg videre om taushetsplikt for opplysninger som departementet har fått oversendt fra Innovasjon Norge AS. Vi har forstått det slik at iallfall deler av disse opplysningene som utgangspunkt er taushetsbelagte på Innovasjon Norges hånd etter lov 19. desember 2003 nr. 130 om Innovasjon Norge § 27 første punktum. Det følger av annet punktum at taushetsplikten uansett ikke gjelder meddelelser

som styret eller noen som har fullmakt fra styret, gir på vegne av selskapet til fagdepartementet (Nærings- og handelsdepartementet). Etter Lovavdelingens syn har det ikke betydning for vurderingen nedenfor at opplysningene har et opphav som nevnt.

Vi nevner også at den konkrete saken hører inn under Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité. Så langt uttalelsen i det følgende dreier seg om utlevering av opplysninger til en stortingskomité, er det særlig den komiteen vi har for øyet.

For sammenhengens skyld finner vi grunn til først å si noe om Stortingets rett til informasjon på grunnlag av Grunnloven § 75 bokstav f. Vi finner det også ellers hensiktsmessig å uttale oss om noen flere situasjoner enn strengt tatt nødvendig for å besvare henvendelsen.

2. Forholdet til grunnloven § 75 bokstav F

Grunnloven § 75 bokstav f gir Stortinget rett til å kreve seg forelagt statsrådsprotokollene, samt alle "Offentlige Indberetninger og Papirer". Dette omfatter som utgangspunkt ethvert dokument som angår offentlige spørsmål, eller som det nå er uttrykt i Stortingets forretningsorden, "ethvert dokument som er i regjeringens eller den underliggende forvaltnings besittelse, og som er utarbeidet eller innhentet som ledd i offentlig virksomhet". Spørsmålet om mulige begrensninger i innsynsretten er drøftet i Innst. S. nr. 270 (2002-2003) s. 12, jf. Dok. 14 (2002-2003) s. 33-36. Det er i teori og praksis enighet om at den generelle taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13 ikke begrenser innsynsretten etter § 75 bokstav f. Vi viser til Dok. 14 (2002-

2003) s. 36-37 og Sejersted, Kontroll og konstitusjon (2002) s. 868 med videre henvisninger. Spørsmålet er ikke drøftet direkte i Innst. S. nr. 270 (2002-2003) s. 12-13.

Retten etter Grunnloven § 75 bokstav f ligger imidlertid bare til Stortinget, eventuelt Odelstinget (jf. nå Stortingets forretningsorden § 49 a første ledd første punktum). Retten ligger ikke til partigrupper i Stortinget eller enkeltrepresentanter.

Det har i den senere tid vært noe diskutert om retten etter Grunnloven § 75 bokstav f kan delegeres til en stortingskomité, se uenigheten i Dok. 14 (2002-2003) s. 38-39 og drøftelsen i Sejersted, Kontroll og konstitusjon (2002) s. 875 flg. Det er her ikke nødvendig å gå inn på dette spørsmålet eller spørsmålet om innsynsrett for komiteen kan etableres ved lov eller plenarvedtak uten at myndigheten etter Grunnloven § 75 bokstav f delegeres. Stortinget har gått mot å fastslå en særskilt innsynsrett for et mindretall i Stortinget/Odelstinget eller i kontroll- og konstitusjonskomiteen, se Innst. S. nr. 270 (2002-2003) s. 12 og Dok. 14 (2002-2003) s. 37-39, jf. s. 124.

3. Hvor langt gjelder taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 overfor stortinget, komiteene, enkeltrepresentanter og partigrupper?

3.1 INNLEDNING

Det forutsettes i det følgende at stortingsgruppen eller enkeltrepresentanter ikke har *krav* på de aktuelle opplysningene (sml. punkt 2 foran om rettskrav for Stortinget og Odelstinget på grunnlag av Grunnloven § 75 bokstav f). Det samme forutsettes i forhold til stortingskomiteen. Spørsmålet etter dette er om det likevel er *adgang* til å gi ut de taushetsbelagte opplysningene uten hinder av forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1. Det må som utgangspunkt bero på en tolking av forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1, men også andre kilder må trekkes inn. Som påpekt av Sejersted, Kontroll og konstitusjon (2002) s. 870, har man i norsk praksis og teori ikke vært særlig opptatt av det tilfellet at utlevering av opplysningene skjer frivillig fra forvaltningen, dvs. uten at det foreligger noen formell plikt til å overlevere opplysningene. Spørsmålet om hvilken adgang regjeringen og statsrådene har til å fremlegge taushetsbelagte dokumenter og opplysninger for Stortinget uten at det er fremsatt formelle krav, er omtalt slik i Dok. 14 (2002-2003) s. 37:

"[...] Dette har sjelden vært problematisert, men i praksis er det lagt til grunn at statsrådene har adgang til å fremlegge nødvendige opplysninger for Stortinget, selv om de er underlagt lov- eller instruksfestet taushetsplikt. Igjen er dette forutsatt i Fo. § 60. Det kan være unntak fra fremleggelsesretten, særlig i forhold til taushetsplikt som verner private interesser, men dette går utvalget ikke nærmere inn på.

Når Stortinget har fått overlevert taushetsbelagt informasjon, har presidentskapet lagt til grunn at den enkelte representant har krav på å få se dette, i den grad det gjelder saker som tinget har til behandling. Utvalget er enig i denne vurderingen. Det omfatter ikke de særskilte konsultasjonsordningene, som formelt gjel-

der regjeringens saker, og der bare medlemmene av den berørte komiteen har krav på informasjon."

Utvalget uttalte seg om forholdet til taushetspliktbestemmelser generelt, og ikke spesielt forvaltningslovens regler. Kontroll- og konstitusjonskomiteen tok under sin behandling av utvalgsinnstillingen ikke stilling til spørsmålet, sml. Innst. S. nr. 270 (2002-2003) s. 12-13.

Det kan skilles mellom spørsmålet om utlevering av opplysninger skjer til *Stortinget* (evt. Odelstinget) eller *komiteene* eller til en *stortingsgruppe* eller *enkeltpresentanter*. I begge de angitte situasjonene kan det tenkes at adressaten har anmodet om de aktuelle opplysningene, men det kan også tenkes at en slik anmodning ikke foreligger. Det er lett å tenke seg mellomtilsaker, for eksempel der det foreligger en meget generell anmodning uten at forholdet til taushetsbelagte opplysninger særlig er nevnt.

Stortingsrepresentantene er ikke underlagt forvaltningslovens regler om taushetsplikt. De er imidlertid omfattet av særlige bestemmelser om taushetsplikt i Stortingets forretningsorden § 60. Bestemmelsen i § 60 annet ledd nr. 2 vil føre til at representantene selv som utgangspunkt vil ha taushetsplikt hvis de under utøvelsen av stortingsvervet får kjennskap til opplysninger som er taushetsbelagte etter forvaltningsloven § 13 nr. 1. Denne taushetsplikten for stortingsrepresentantene gjør det mindre betenkelig at stortingsrepresentantene får opplysninger som er taushetsbelagt hos forvaltningen.

3.2 STORTINGET ELLER EN STORTINGSKOMITÉ BER OM OPPLYSNINGENE

Lovavdelingen har tidligere - i forbindelse med spørsmålet om innføring av en ordning med åpne høringer i Stortinget - antatt at det "neppe kan oppstilles som alminnelig regel at taushetsplikten etter forvaltningsloven ikke gjelder når Stortinget eller dets fagkomiteer ber om opplysninger - uten hensyn til om den som forklarer seg er rettslig forpliktet til å gi opplysningene til Stortinget", jf. s. 11 i notat vedlagt brev til Statsministerens kontor 14. november 1995 i snr. 95/8307. I det samme notatet på s. 10 fremholdes det også at det "[i] utgangspunktet er [...] klart at taushetsplikten etter de nevnte reglene [forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 og nr. 2] også må gjelde i forhold til stortingskomiteer. Det er således påkrevet med en særskilt hjemmel for å gi ellers taushetsbelagte opplysninger under komitéhøringer."

E. Smith, Regjeringens opplysningsplikt overfor Stortinget (1997) på s. 189 peker på at beskyttelsen for opplysninger om personlige og forretningsmessige forhold ville bli svært ufullstendig dersom andre personer i det offentlige styringsapparatet skulle kunne ha tilgang til dem, og antar at "denne betraktningssmåte [som utgangspunkt gir] et visst grunnlag for å anta at lovbestemt taushetsplikt gjelder også overfor Stortinget". Samtidig presiserer han at dette bare er et utgangspunkt; man må gå til den enkelte taushetspliktbestem-

melsen for å få sikker beskjed om forvaltningens og regjeringens taushetsplikt.

I Sejersted, Kontroll og konstitusjon (2002) s. 870, tas et litt annet utgangspunkt. Det heter der: "Så lenge taushetsplikten ikke oppheves, men følger med og binder representantene, må det (...) være presumpsjon for at regjeringen kan gi ut opplysninger, i den grad det er nødvendig for Stortingets behov. For det første er det da ingen overhengende fare for at private parter vil lide skade. For det andre kan det trekkes parallell til reglene om intern sirkulasjon av sensitiv informasjon i forvaltningsapparater." Sejersted tar imidlertid ikke endelig standpunkt, idet han legger til grunn at unntakene i forvaltningsloven § 13 b nr. 2 og nr. 4 kan anvendes i forhold til forespørsler fra Stortinget (jf. nærmere i pkt. 4 nedenfor). Stortinget vil også ha rett til informasjon etter Grunnloven § 75 bokstav f. Dermed har spørsmålet om taushetsplikt etter § 13 første ledd nr. 1 ved spørsmål om utlevering av opplysninger til Stortinget trolig mindre praktisk betydning.

Det vises også til sitatet foran i pkt. 3.1 fra Dok. 14 (2002-2003) s. 37. Det er ikke her nødvendig å ta endelig stilling til spørsmålet om forvaltningen uten hinder av taushetsplikten i forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 kan utlevere taushetsbelagte opplysninger etter forespørsel fra *Stortinget* eller *dets komiteer*. Hvordan en skal løse dette spørsmålet i forhold til Stortinget og komiteene, beror nok dels på hvilken påvirkningskraft en mener regler om *krav* på opplysninger/dokumenter har utenfor sitt direkte virkeområde. Vi tenker særlig på Grunnloven § 75 bokstav f, jf. pkt. 2 foran, som er begrenset til å gi *Stortinget* (evt. Odelstinget) adgang til å treffe formelle vedtak om overlevering av opplysninger. Det er videre et poeng at Stortingets og komiteenes behov for opplysninger trolig i all hovedsak vil være dekket gjennom de unntakene fra taushetsplikten som fremgår av forvaltningsloven §§ 13 a og 13 b.

3.3 PARTIGRUPPEN ELLER ENKELTREPRESANTANTER BER OM OPPLYSNINGENE

Uansett hva som måtte gjelde for forespørsler fra Stortinget eller dets komiteer, er situasjonen en annen dersom forespørselen kommer fra en partigruppe i Stortinget eller enkeltrepresentanter. Grunnlaget for å si at taushetspliktreglene i forvaltningsloven § 13 nr. 1 ikke gjelder i forhold til Stortinget, er dels den særlige institusjonelle rollen Stortinget har som øverste folkevalgte organ. Noe liknende gjelder for komiteene, på grunn av den rollen de i dag spiller. Det er vanskeligere å gi dette argumentet den samme tyngden i forhold til en partigruppe, eventuelt enkeltrepresentanter. Videre ligger henvendelser fra en partigruppe i Stortinget fjernere fra den situasjonen som de konkrete konstitusjonelle reglene om krav på informasjon direkte omhandler. På den annen side vil det ved vurderingen ha betydning hvilken vekt en legger på at reglene om innsyn også skal gi opposisjonen en prosessuell mulighet til på egen hånd å bringe opplysninger til Stortingets kunnskap.

Dersom forespørselen kommer fra et flertall i Stortinget eller en komité, innebærer det en viss garanti for

at det er et reelt behov for de taushetsbelagte opplysningene. Denne garantien foreligger ikke i samme grad dersom en partigruppe ber om opplysningene. Riktignok kan forespørselen ha tilknytning til en sak som Stortinget behandler, men den mer formelle rammen som eksisterer rundt Stortingets og komiteenes virksomhet, vil ikke i samme grad være til stede.

I praksis etterkommer forvaltningen i nokså vid utstrekning forespørsler om opplysninger eller dokumenter, også fra enkeltrepresentanter eller stortingsgrupper. Stortinget har gjennom endringer i Stortingets forretningsorden § 49 a annet ledd vedtatt regler som er ment å oppstille en prosedyre som letter enkeltrepresentantenes innsynsmuligheter, se nærmere Innst. S. nr. 270 (2002-2003) s. 11 og s. 12, jf. Dok. 14 (2002-2003) s. 38 og s. 124. Bestemmelsen bygger imidlertid på det synspunktet at enkeltrepresentanter ikke har noe utvidet rettskrav på innsyn sammenlignet med det som følger av offentlighetsloven. Selv om dette ikke med logisk nødvendighet sier noe om hvilken *adgang* forvaltningen har til å overlate taushetsbelagte opplysninger til enkeltrepresentanter eller stortingsgrupper, trekker synspunktet i retning av at taushetsplikten også gjelder på vanlig måte i slike tilfeller.

Etter Lovavdelingens syn er forvaltningsloven § 13 nr. 1 til hinder for at forvaltningen leverer ut taushetsbelagte opplysninger etter forespørsel direkte fra en stortingsgruppe eller en enkeltrepresentant. Dette gjelder selv om opplysningene skulle være taushetsbelagte hos vedkommende representanter i gruppen, og selv om opplysningene gjelder en sak som Stortinget har til behandling. Det samme standpunktet er forutsatt i Frilhagen, Taushetsplikt etter forvaltningsloven (1979) s. 151.

Det har heller ikke betydning om det anmodes om at de aktuelle opplysningene og dokumentene utleveres til Stortinget, i motsetning til bare stortingsgruppen til vedkommende parti. Avgjørende er etter Lovavdelingens syn at *henvendelsen* kommer direkte fra stortingsgruppen eller en enkeltrepresentant. Dette innebærer at en stortingsgruppe eller en enkeltrepresentant for å få adgang til de aktuelle opplysningene, i det minste må rette sin forespørsel gjennom Stortinget eller en komité. Som det fremgikk i pkt. 3.2, kan det være tvilsomt om det overhodet er adgang for forvaltningen til å gi ut taushetsbelagte opplysninger etter anmodning fra Stortinget (evt. Odelstinget) eller komiteene dersom disse organene ikke har krav på opplysningene, f.eks. fordi det er truffet vedtak om det etter Grunnloven § 75 bokstav f.

4. Er taushetsplikten overfor stortingsrepresentanter begrenset av noen av unntakene i forvaltningsloven §§ 13 A og 13 B?

Selv om taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13 som utgangspunkt skulle være til hinder for utlevering av opplysninger, må det spørres om noen av unntakene i forvaltningsloven §§ 13 a og 13 b er anvendelige. Den mest aktuelle bestemmelsen er, som pekt på av Nærings- og handelsdepartementet, forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 4.

4.1 UTLIVERING AV OPPLYSNINGER TIL STORTINGET ELLER DETS KOMITEER

Etter forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 4 er taushetsplikt etter § 13 "ikke til hinder for at opplysningene brukes [...] i forbindelse med revisjon eller annen form for kontroll med forvaltningen".

Lovavdelingen har tidligere antatt at bestemmelsen er anvendelig når en stortingskomité opptrer i en kontrollfunksjon i forhold til forvaltningen, jf. notat i snr. 95/8307 E på s. 11. Denne konklusjonen underbygges ytterligere av at stortingsrepresentantene har uttrykkelig taushetsplikt etter Stortingets forretningsorden § 60 annet ledd nr. 2 når de mottar opplysninger som er taushetsbelagte etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1. Det gjelder selv om utleveringen av opplysningene skjer uten at Stortinget eller komiteene har et direkte rettskrav på opplysningene. Det vises særlig til Sejersted, Kontroll og konstitusjon (2002) s. 871 med videre henvisninger. Etter Lovavdelingens syn er adgang til å utlevere opplysningene ikke avhengig av at Stortinget eller kontroll- og konstitusjonskomiteen direkte har anmodet om de aktuelle opplysningene.

Det kan spørres hva som nærmere ligger i at opplysningene "brukes [...] i forbindelse med [...] kontroll med forvaltningen". I det konkrete tilfellet som er bakgrunnen for at kontroll- og konstitusjonskomiteen har sendt brev til nærings- og handelsministeren, har komiteen ikke fattet beslutning om å åpne sak etter Stortingets forretningsorden § 12 nr. 10 fjerde ledd. Det er kun tale om forundersøkelser. Det ligger imidlertid nær å si at slike forundersøkelser er et naturlig ledd i komiteens kontrollvirksomhet. På denne bakgrunn vil en slik forundersøkelse etter Lovavdelingens syn være omfattet av den siterte formuleringen i forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 4, selv om fremgangsmåten er relativt uformell på det aktuelle stadiet. Vi har med dette ikke tatt stilling til hvordan forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 4 skal forstås når andre stortingskomiteer anmoder om opplysninger.

4.2 PARTIGRUPPEN ELLER ENKELTREPRESANTANTER BER OM OPPLYSNINGENE

Spørsmålet er om unntaket i forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 4 kommer til anvendelse når en *parti-gruppe* eller *enkeltrepresentanter* ber om opplysningene. Det er på det rene at ikke en hvilken som helst "kontroll med forvaltningen" vil gi adgang til de taushetsbelagte opplysningene. For eksempel vil ikke pressen (eller andre privatpersoner) kunne påberope seg dette unntaket. Etter Lovavdelingens syn må forutsetningen iallfall være at kontrollen skjer innenfor en mer formalisert institusjonell ramme, for eksempel at saken er til behandling i et av Stortingets organer, hos Sivilombudsmannen, Riksrevisjonen eller i en parlamentarisk granskningskommisjon. Det vil derfor klart nok ikke være tilstrekkelig at en stortingsgruppe anmoder om opplysningene uten tilknytning til en sak som er til behandling i Stortinget. Tilsvarende gjelder der det kommer anmodning fra en enkeltstående representant.

Spørsmålet er om taushetsplikten gjelder også der anmodningen kommer fra stortingsgruppen eller en

representant i tilknytning til en sak der komiteen utøver kontrollfunksjoner som faller inn under forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 4. Etter Lovavdelingens syn er det en rimelig forståelse av bestemmelsen at forvaltningen kan gi *komiteen* taushetsbelagte opplysninger som er relevante for saken og dermed for kontrollen selv om ikke komiteen eksplisitt har bedt om dem. Da kan det ikke begrense adgangen til å gi komiteen disse opplysningene at en partigruppe i Stortinget eller en enkeltrepresentant har begjært dem utlevert. Men i vurderingen av om adgangen til å utlevere opplysningene *bør* nyttes, kan det spille en rolle at det ikke foreligger noen anmodning fra komiteen.

Vi nevner i den sammenheng at Frihagen, Taushetsplikt etter forvaltningsloven (1979) s. 151, antar at forvaltningsloven § 13 b nr. 4 innebærer at statsråden kan gi opplysninger som er omfattet av forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 og nr. 2 i svar på interpellasjoner og spørsmål fra den enkelte stortingsrepresentant.

Et eget spørsmål er om representanter i stortingsgruppen som ikke deltar i komiteens behandling av saken, kan få de samme opplysningene som komitémedlemmene. Dette spørsmålet er behandlet av Sejersted, Kontroll og konstitusjon (2002) s. 864 når det gjelder spørsmålet om innsyn i graderte dokumenter. Vi går ikke nærmere inn på spørsmålet.

4.3 ANDRE UNNTAK FRA TAUSHETSPLIKTEN

Dersom de personene som har krav på taushet *samtykker* i at opplysningene gjøres kjent, vil taushetsplikten ikke lenger gjelde så langt samtykket rekker. Dette følger av *forvaltningsloven § 13 a nr. 1*. Forvaltningen har neppe noen alminnelig plikt til å spørre den som taushetsplikten er gitt av hensyn til, om vedkommende samtykker til utlevering av opplysningene. Dersom opplysningene kreves i medhold av offentlighetslovens regler om dokumentinnsyn, har imidlertid forvaltningen en plikt til å forelegge innsynsbegjæringen for vedkommende til uttalelse med en passende frist, forutsatt at den som spør om innsyn, anmoder om slik foreleggelse, jf. offentlighetsloven § 10 første punktum. Dersom vedkommende ikke svarer, regnes det som nekter av samtykke, jf. § 10 annet punktum.

Vi finner ikke grunn til å gå nærmere inn på unntaket i forvaltningsloven § 13 a nr. 2.

5. Departementets plikt til å vurdere og å opplyse stortinget om hvilke dokumenter/opplysninger som faller inn under forvaltningsloven § 13

Nærings- og handelsdepartementet spør også om departementet har plikt til å vurdere og å opplyse Stortinget om hvilke dokumenter/opplysninger som faller inn under taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13, forutsatt at departementet er fritatt fra taushetsplikten. Vi går ut fra at henvisningen til "fritak" først og fremst sikter til tilfeller enten der forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 ikke gjelder overfor de aktuelle adressatene eller der utlevering kan skje på grunn av forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 4.

Ved behandlingen av spørsmålet om opplysninger skal overleveres til Stortinget har de aktuelle tjeneste-

menn i Nærings- og handelsdepartementet en selvstendig plikt til å ta stilling til om slik overlevering i seg selv vil være i strid med forvaltningslovens regler om taushetsplikt. Dette følger av plikten etter forvaltningsloven § 13 første ledd til å hindre "andre", dvs. andre enn rette vedkommende, får adgang eller kjennskap til taushetsbelagte opplysninger.

Tilsvarende vil de aktuelle personene i Stortinget ha en selvstendig plikt til å ta stilling til om Stortingets forretningsorden § 60 er til hinder for at opplysninger som er mottatt fra departementet, kan spres videre. Med et slikt utgangspunkt er det etter Lovavdelingens syn vanskelig å oppstille vidtgående plikter for departementet/departementets tjenestemenn til på selvstendig grunnlag å vurdere og å opplyse Stortinget om hvilke dokumenter eller opplysninger blant de overleverte som faller inn under forvaltningsloven § 13. En eventuell plikt for departementets tjenestemenn må forankres i den alminnelige plikten etter forvaltningsloven § 13 første ledd for den enkelte tjenestemann til "å hindre at andre", dvs. andre enn rette vedkommende, får adgang eller kjennskap til taushetsbelagte opplysninger.

Etter Lovavdelingens syn kan departementet ikke på grunnlag av forvaltningsloven § 13 første ledd ha noen plikt til å gjøre rede for *tolkingen* av de regler om taus-

hetsplikt som gjelder for Stortinget, selv om opplysningene som Stortinget håndterer stammer fra departementet og som utgangspunkt er omfattet av forvaltningsloven § 13 første ledd. Plikten til å hindre spredning av taushetsbelagte opplysninger kan imidlertid etter omstendighetene innebære at departementets tjenestemenn må gjøre Stortinget oppmerksom på at opplysningene er av en slik *karakter* at de som utgangspunkt er taushetsbelagte. Det kan være tilfellet der det ikke på grunnlag av det overleverte materialet i seg eller sammenhengen ellers fremgår at opplysningene er sensitive. Vurderingen av hva som kreves på dette punktet blir nødvendigvis skjønnsmessig, men vi understreker at det ved vurderingen av hvor langt plikten strekker seg, som utgangspunkt er Stortinget selv som har plikt til å sørge for at opplysninger som det har mottatt, ikke kommer på avveier.

For ordens skyld tilføyer vi at det ikke er noe i veien for at departementet for å være på den sikre siden går lenger enn rettslig nødvendig i å redegjøre for hvilke av de overleverte opplysningene som er taushetsbelagte etter forvaltningsloven § 13. Det er selvsagt heller ikke noe i veien for at Stortinget hvis det er i tvil om opplysningenes karakter, tar kontakt med departementet for å avklare spørsmålet.

Vedlegg 7

Brev fra kontroll- og konstitusjonskomiteen til Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden, datert 8. juni 2006

Ad Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal

Det vises til kontrollhøringen tirsdag 6. juni 2006 om forhold vedrørende Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal.

Under høringen fremkom det informasjon det ønskes å få Innovasjon Norges kommentar til:

4. Under høringen av Innovasjon Norge ble det vist til telefonsamtale med Treindustriens landsforbund 13. januar 2006. Det fremkom at Innovasjon Norge skrev referat fra samtalen. Komiteen ber om å få oversendt dette referatet.

5. Frithjof H. Plahte uttalte følgende under høringen: "Avslutningsvis vil jeg nevne at vi under et møte med Innovasjon Norge 20. mars i år ble fortalt at Dooria-prosjektet var et prosjekt de var kommet alt for sent inn i, at prosessen var kommet for langt, og at det var et prosjekt de svært gjerne skulle vært foruten."

Komiteen ber om å få Innovasjon Norges kommentar til denne uttalelsen.

Det bes om snarlig svar.

Vedlegg 8**Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 12. juni 2006****Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal**

Jeg viser til brev av 8. juni 2006 der det bes om å få oversendt ytterligere opplysninger og kommentarer til

informasjon som fremkom under høringen om Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal.

Nærings- og handelsdepartementet har tatt kontakt med Innovasjon Norge. Vedlagt følger Innovasjon Norges svar på de spørsmål som er reist fra komiteen.

Undervedlegg 1**Brev fra Innovasjon Norge til Nærings- og handelsdepartementet, datert 9. juni 2006****Ad spørsmål fra Stortinget**

Det vises til brev av 8. juni d.å. vedrørende henvendelse fra Stortinget om Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal.

Landsforbund. Det kan opplyses at vedkommende medarbeider som har forfattet mailen, ellers ikke har vært direkte involvert i saksbehandlingen av Dooriasøknaden.

Ad spørsmål 1:

Som det ble redegjort for i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité, foreslå det i forbindelse med søknaden bl.a. en ekstern konsulentgjennomgang av det nordiske markedet for dører. Innovasjon Norge har selv kundeforhold med flere i bransjen og har blant annet derigjennom også god oversikt over norske produsenter. Som en del av saksbehandlingen ble det også tatt kontakt med bransjeforeningen. Innovasjon Norge har således både foretatt en vurdering av markedspotensialet for Doorias prosjekt i Årdal og en vurdering av konkurransebildet for andre norske produsenter, sett i lys av dette prosjektet.

Ad spørsmål 2:

Det kan bekreftes at det var et møte med Bindalsbruket 20. mars d.å., etter initiativ fra Bindalsbruket. Tilstede på møtet var fra Bindalsbruket styreleder Bjørn Gjethammer, adm. dir. Svein Ove Risnes, styremedlem Frthjof H. Plahte og ordfører i kommunen Magne Paulsen. Fra Innovasjon Norge møtte divisjonsdirektør Roar Tobro og direktør Nils Roald.

Vedlagt oversendes kopi av intern e-post datert 13. januar d.å. mellom medarbeidere i Innovasjon Norge, som oppsummerer deler av samtalen som da hadde vært med adm. dir i Norske Trevarefabrikkers

I møtet lyttet vi til Bindalsbrukets bekymring for konkurransesituasjonen på dører med adresse til den etableringen som vi har medvirket til finansieringen av. Redegjørelse om Dooria-prosjektet som sådan kunne vi naturligvis ikke gi, utover det som allerede var alminnelig kjent. Uttalelsen det vises til vedkjenner vi oss på ingen måte. Vi stiller oss uforstående til hvordan en slik misforståelse kan oppstå.

Undervedlegg 2**Intern e-post mellom medarbeidere i Innovasjon Norge, datert 13. januar 2006**

Viser til samtale i går.

Som kjent er vi lite borte i tradisjonelle finansieringssaker lenger, men vi har fortsatt litt kontakt med bransjeorganisasjonene. Jeg har pratet litt med adm. direktør Tore Gran i Norske Trevarefabrikkers Landsforbund, og han var litt informert om Doorias planer. Bransjeforeningen har derfor hatt et innlegg om saken i sitt tidsskrift Tre & Profil nr. 6/2005, og hans informasjoner gjorde at jeg ikke behøvde å komme i noen taushetskonflikt.

produseres både kostbare ramtre-dører og rimeligere platekonstruksjoner med formpressede plater som ser ut som orginalt treverk.

Markedet for innerdører og kontor/institusjonsdører oppgis til ca. NOK 800 mill., hvorav ca. 80% produsert i Norge.

Gran opplyser at det norske marked for ytterdører er ca. NOK 600 mill. ut fra produsent, ex. mva., hvorav ca. 50% er import. Største konkurrent er Vest-Wood, amerikansk eid, markedsfører Swedoor. Ellers mange mellomstore og små, f.eks. Nor Door (eid av vindusprodusenten Gilje), H-døren, Trenor, Jømna m.fl. Det

Store produsenter er Scanflex, Dooria (store på furu fyllingsdører, tidl. Fjordtre), Vest-Wood (Svedoor), samt mange mellomstore og små, O. Olsen, Mo, Trenor/Bindalsbruket m.fl. T. Gran opplyser at det fortsatt er et greit marked for furu fyllingsdører, og at det slik sett ikke har skjedd det samme som i møbelmarkedet, men en større andel blir nå malt.

Tore Gran har tro på at det er plass til flere dørprodusenter i Norge, spesielt produsenter av ytterdører og institusjonsdører. Forutsetningen er rasjonell produk-

sjon/lave lønnskostnader pr. enhet og en ledelse med kompetanse og kontakter på eksportmarkedet. Markedsmulighetene ligger både i å ta andeler fra import + eksportere på et nordisk marked. Tore Gran opplyser å kjenne Dooria som en veldreven bedrift, med forutsetninger for å kunne lykkes i et eksportmarked. Han opplyser også at Dooria er fremtidsrettet mht. designatsing.

Har såvidt også nevnt saken for Andreas Sundby, som har følgende kommentar: Hva skjer etter et avslag - flyttes den norske produksjonen til de svenske avdelingene?

Til slutt: Den annonserte påtroppende styreformann Olav Kjell Holtan har vi tidligere hatt kontakt med, både i Ekornes og Huseby. Antar at han er et betydelig aktivum for Dooria.

Konklusjon: Markedsmessige og kompetansesmessige forutsetninger antas å være til stede. Ellers er prosjektet utvilsomt risikofyllt.

Jeg har noen eksemplarer av bransjeforeningens tidskrift Tre & Profil, med bilder, reportasjer og byggestatistikk.

Vedlegg 9

Brev fra Trenor Bindalsbruket AS til Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden, datert 22. mars 2006

Dørfabrikk i Årdal; Trussel mot sysselsetting og bosetting i distrikts-Norge

Alle parter er enige om at det er viktig og verdifullt for lokalsamfunnet i Årdal at det skapes og sikres nye arbeidsplasser etter nedleggelse av Söderberglinjen hos Hydro. Målsetningen må dog være å sikre at etablering av nye arbeidsplasser i Årdal ikke medfører tap av minst like mange arbeidsplasser andre steder i landet.

Vi ønsker med denne henvendelsen å vise hvordan etablering av en dørfabrikk i Årdal vil medføre dramatiske utilsiktede konsekvenser for sysselsettingen på landsbasis. Alternative og bedre løsninger synes også å foreligge.

Presentasjon av Bindalsbruket AS:

Bindalsbruket AS er lokalisert på Terråk i Bindal kommune i Nordland fylke.

Bedriften er en ren dørfabrikk etter nedleggelse av trelastbruket for noen år siden, og sysselsetter 120 arbeidstakere (110 årsverk).

Bindalsbruket AS er total-leverandør av dører til det norske markedet og har en årsomsetning på ca. kr 100 mill. Bedriften er eier og en del av Trenor-Gruppen, som består av Bindalsbruket AS, Rana Trevare AS (vindusfabrikk) og Johs. Monsen Snekkerfabrikk AS (vindusfabrikk).

Trenor-Gruppen omsetter for ca. kr 220 mill.

Bindalsbruket ble etablert i 1915, er en hjørnesteinsbedrift i Bindal kommune og den største industriarbeidsplass i regionen.

Kommunen har ca. 1750 innbyggere, og utviklingen i folketallet er negativ. Kommunen er definert som ensidig industrikommune, og har ingen annen industri.

Hovedarbeidsplassene i kommunen er Bindal kommune og Bindalsbruket. Øvrige arbeidsplasser finnes hovedsakelig innen landbruket, der det er en stadig nedgang.

Resultatene for Bindalsbruket de siste tre år 2005, 2004 og 2003 er på hhv.: + 2,9 mill, - 2,5 mill og -1,8

mill. De siste 10 årene har resultatene ligget nær null, og svingt noe mellom pluss og minus. Bindal kommune er hovedaksjonær med 51 % i Bindalsbruket AS.

Kommunen og lokalsamfunnet er helt avhengig av at bedriften går økonomisk bra og derved sysselsetter arbeidstakere, som igjen opprettholder et bosetningsgrunnlag i kommunen.

Konsekvensene for Bindalsbruket AS av en ny dørfabrikk i Årdal:

Omsetningen av dører i Norge består av ca. 50% import, mens øvrige markedsandeler fordeler seg på norske produsenter.

Bindalsbruket har ca. 7,7 % andel av totalmarkedet, tilsvarende ca. 15 % av leveransene fra norske produsenter. Det eksporteres dører i svært liten grad fra Norge.

Dørbransjen har i lang tid vært preget av for høy produksjonskapasitet og hard konkurranse med svært pressede priser, på tross av at byggemarkedet i Norge har hatt stor vekst siden 2004.

Det er mange små og mellomstore dørprodusenter i landet, og mange distributører og virksomheter som importerer dører inn i det norske markedet fra land med lavere produksjonskostnader. Dører er en svært internasjonal varegruppe, og konkurransen fra utlandet er toneangivende i det norske markedet. De økonomiske marginene som råder i bransjen avspeiler dette.

I hht. prognosene forventes nybygg-sektoren å reduseres fremover. Situasjonen i norsk dørindustri blir da enda vanskeligere.

En ny stor dørfabrikk har ikke noen fornuftig plass i dette bildet. Kostnadsnivået i Norge er så høyt at lønnsom eksport av noen betydning ikke vil være mulig, og ny kapasitet vil i all hovedsak måtte gå på bekostning av eksisterende bedrifter.

Bindalsbruket har i løpet av de siste tre årene gjennomført et større investeringsprogram i bygninger og maskiner, med ny produksjonsteknologi og kapasitetsøkning som resultat.

Årdal vil etter nedleggelsen av Söderberg-linjen fortsatt ha lav arbeidsledighet. Hydro alene vil fortsatt sysselsette ca. 800 arbeidstakere. Etablering av en ny dørfabrikk med ca. 50-60 ansatte, og med mulig utvidelse til 100, vil sette samtlige 120 ansatte på Bindalsbruket i fare.

Bindal kommune som geografisk område har pr. utgangen av 4.kvartal 2004, 404 årsverk, jf. SSB's offisielle database.

Ved utgangen av 2005 hadde Bindal kommune 2,8 % arbeidsledighet. Dersom 110 årsverk blir borte på Bindalsbruket vil arbeidsledigheten gå opp til 30 %.

Et slikt scenario vil for Bindal kommune bety stort bortfall av skatteinntekter, langt mindre penger til kommunale tjenester og ytelser, kommunale oppsigelser, redusert folketall, mindre innbyggertilskudd, enda mindre penger til servicetilbud, og skadelidende innbyggere. Konsekvensen vil være fraflytting og rasing av lokalsamfunnet.

Andre, og bedre veier å gå

Sysselsettingsproblemet i Årdal vil utvilsomt kunne løses med andre typer virksomheter enn en dørfabrikk, og med langt mindre konsekvenser for sysselsetting andre steder:

- Ett eksempel er gjenvinning fra solcelleproduksjon, som tidl. Forskningsjef Knut Henriksen i firma Metallkraft i Kristiansand arbeider med overfor Hydro. Det bør kunne bli en bedrift med 130-150 arbeidsplasser. Hydro's anlegg kan passe for virksomheten, som ellers trolig etableres i utlandet. Dette prosjektet vil ikke skape sysselsetningsulempes i Norge, og produktene skal eksporteres. Se Vedlegg 2 (Artikkel i Dagens Næringsliv 17.03.06, side 18).

Vedlegg 10

Høring 6. juni 2006

A. Nordic Dørfabrikk er Norges største dørprodusent. Vi er etablert i Lyngdal kommune i vestre del av Vest-Agder. Bedriften har 140 ansatte, hvorav 30 % kvinner, Lyngdal har 7 500 innbyggere og Nordic er den nest største private bedriften.

Nordic vurderer Skandinavia som sitt hjemmemarked og er den nest største produsenten av klassifiserte innerdører med en markedsandel på ca. 18%. Nordic er etablert i Sverige med produksjon og salgskontor, samt i Danmark med salgskontor.

Nordic har lokale private eiere. Bedriften har investert ca. 120 mill. kr siden 1993. Eierne har latt bedriften beholde all inntjening for å kunne utvikle denne til å få en nødvendig størrelse og markedsposisjon, samt gjennom tunge investeringer å nå et høyt teknologisk nivå.

B. "Fakta feil".

Ved gjennomgang av det materiell vi har fått tilgang til, undres vi over at Innovasjon Norge kan ha et godt

Det må gjøres en konsekvensutredning, spesielt om sysselsettingsproblematikken, for et så kontroversielt prosjekt som en ny, stor dørfabrikk i Norge. Dørbransjen er ikke kjent med at noe slikt er gjort.

For Bindalsbruket er det nærliggende å trekke sammenlikninger med 1970-årene og etableringen av Løvenskiold Vækerø's dørfabrikk i Nome i Telemark. Prosjektet raserte mange konkurrenter og arbeidsplasser, og fabrikkene måtte etter få år selges pga. tapsbringende drift. En stor, svensk dørprodusent kjøpte fabrikkene og la den ned kort tid etter. Se Vedlegg 3.

Konklusjon:

Bindalsbruket må tåle å leve i en konkurranseutsatt bransje, men konkurransen må skje på like vilkår med langsiktige, forutsigbare rammebetingelser.

Vi ser at Årdalsprosjektet vil gi en sterk konkurransevidning, og at det er et grep som uansett vil skape vesentlig større problemer, i langt mer sårbare lokalsamfunn, enn det sysselsettingsproblemet det er ment å skulle løse.

Det vil være feil å ikke bruke nødvendige ressurser og tid på å finne en bedre løsning for Årdal enn den påtenkte dørfabrikken.

Konsekvensene for arbeidsplasser hos andre norske dørfabrikker

Det som er anført ovenfor er en detaljbeskrivelse som vedrører Bindalsbruket.

Tilsvarende utfordringer og konsekvenser vil gjelde for de bedrifter som har henvendt seg til oss og er omhandlet i erklæring i Vedlegg 1.

En del dørfabrikkers betydning for sysselsetting i sine respektive kommuner er omtalt i Vedlegg 4.

nok og korrekt grunnlag for å fatte en beslutning om å gi lån og tilskudd til en ny dørfabrikk i Årdal.

Jeg vil peke på følgende:

- Vår bransjeforening NTL får i april dette år henvendelse fra Innovasjon Norge med ønske om opplysninger om det norske dørmarkedet Hvorfor dette - når analyse skulle vært foretatt langt tidligere?
- Innovasjon Norge har lagt mest vekt på den samfunnsøkonomiske siden i sin vurdering. Det påpekes at prosjektet ikke er bedriftsøkonomisk forsvarlig uten den totale finansieringspakken. I den samfunnsøkonomiske vurderingen legges det stor vekt på verdiskapning for omkringliggende komponentindustri og at kun deler av vareinnsatsen er importert. Realiteten er at nesten 100% av råvarene er importert. Hvilken komponentproduksjon foregår i Årdal? Det hevdes at aluminium er den viktigste

komponenten i klassede dører. Dette er helt ukjent for oss.

- Det hevdes at bransjen er moden og i stor omstilling. Det merker vi som er etablert og vi har iverksatt mange tiltak. Etablering i Sverige og Danmark. Store, kostnadskrevende investeringer i Lyngdal. Dette for å møte fremtiden. Hva er hensikten med ytterligere å legge press på den etablerte industri gjennom store statlige tilskudd?
- Det er uttalt at en ny dørfabrikk i Årdal er innovasjon. Hva menes med dette når vi i lang tid i Norge og Skandinavia har hatt produksjon av tilsvarende produkter? Nordic har kontinuerlig utvikling av nye produkter og satser mye på den mest avanserte teknologi som er tilgjengelig.
- I brev frå KRD er det uttalt at 250 personer må gå fra Hydro. Med ringvirkninger hevdes dette å utgjøre 600 arbeidsplasser. Slik vi forstår det er det korrekte tallet 135 personer. I møte med næringsministeren, ble det hevdet at de visste det var feil, men at det hadde ingen betydning.
- Det hevdes at Dooria er det eneste realistiske alternativet i Norge til å være med i fremtiden. Vi føler utfra tidligere gitte opptegninger at en slik påstand faller på sin egen urimelighet. Nordic har drevet innovasjon og er den bedrift i Skandinavia som de seneste årene har hatt den høyeste investeringstakten i ny teknologi. I tillegg er Nordic etablert i alle de tre skandinaviske land og er av de få som har oppnådd Skandinaviske samarbeidsavtaler med entreprenører og byggevarekjeder.
- Innovasjon Norges regelverk eller retningslinjer tilsier at prosjekter som skal støttes skal være innovative, ikke konkurransevridende og etablert industri skal hensyntas. Årdal-prosjektet berøres negativt på alle disse områdene. Nordic har vært og er den innovative aktøren innen dette produktområdet og er fullt på høyde med markedsleder i Europa - VestWood hva gjelder godkjenning, sertifikater etc. Det blir patetisk når sentrale politikere i diskusjonsprogram i NRK hevder at de trodde det ikke det fantes denne type produksjon i Norge fra før. Eller at det må kunne oppfattes som innovasjon siden det ikke finnes dørproduksjon i Årdal fra før.
- IN's retningslinjer sier også noe om at en skal vurdere konkurranseforhold og konkurransevridning.

Det konstateres at produktene er i et modent nivå og at konkurransen er betydelig og at det derfor vil fremtvinge seg strukturelle endringer. Dette er selvsagt riktig, men skal det brukes offentlige midler for å forsterke og fremskynde denne prosessen? Eller skal man la de etablerte produsentene som må bruke egne midler styre denne prosessen selv? Stor offentlig støtte til en ny aktør kan umulig være riktig!

Konsekvenser:

- Markedet er overmodent og for tiden preget av et særdeles høyt aktivitetsnivå. Det finnes selv i dag i Skandinavia en produksjonsmessig overkapasitet. Markedet har følgelig ikke behov for ny produksjonskapasitet. Det pågår en strukturell endring. Men det kan da umulig være riktig å bruke offentlige midler for å påvirke en slik prosess. Det blir sterk konkurransevridning.
- Direkte offentlig støtte på ca. 20 mill. kr, samt annen støtte i det omfang som tilbydes i Årdal vil helt klart påvirke den øvrige etablerte industri. En nyetablering vil med antydende lån og støtteordninger lett kunne gi et fortrinn eksempelvis i produksjonslønnkostnader på 5 % målt mot annen etablert industri. Når snitt resultat før skatt i bransjen i Skandinavia ligger fra 0 - 8 %, bør det fortelle hva denne type støttetiltak vil kunne medføre.
- En bedrift med som antydnet etter hvert 100 ansatte og med markedets mest moderne teknologi vil trolig kunne tilføre et nytt volum med verdi på 175 - 200 mill. kr. Dette utgjør nær 10 % av det totale markedet for denne type produkter (ytterdører + klassifiserte dører) i Skandinavia. Dette volumet må taes fra de andre etablerte produsentene da det ikke kan forventes ytterligere vekst i markedet. Erfaringsmessig vet vi hva som skjer i et marked med produksjonsmessig overkapasitet. Prisene faller og produsenter faller fra. På mange måter er det hva vi må leve med, men en slik prosess skal ikke framskyndes gjennom offentlig støtte.
- Nordic vil selvsagt påvirkes på samme måte, økt konkurranse og lavere marginer. Resultatet kan lett bli færre arbeidsplasser i Lyngdal.

Vedlegg 11

**Referat
frå open høyring om**

**Forhold vedrørende Innovasjon Norges tilskudd til oppstart
av dørfabrikk i Årdal**

Høyring tysdag 6. juni 2006:

Nærings- og handelsminister Odd Eriksen	* 3
Dørfabrikkane Bindalsbruket AS og Dooria AS	*10

Open høyring i kontroll- og konstitusjonskomiteen tysdag den 6. juni 2006 kl. 15.15

Møteleiar: L o d v e S o l h o l m
(leiar i komiteen)

S a k :

Forhold vedrørende Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal.

Møteleiaren: På vegner av kontroll- og konstitusjonskomiteen vil eg ønskje alle velkomen til denne høyringa. Tema for høyringa er tilhøva omkring Innovasjon Norges tilskot til oppstart av dørfabrikk i Årdal. Bakgrunnen for saka er at Innovasjon Norge i styremøte 1. februar i år gjorde vedtak om å løyve 79 mill. kr i tilskot og lån til Dooria Årdal AS og til SIVA Dooria Eienedom AS til etablering av ein dørfabrikk i Årdal. Tilsvarende søknad vart avslått i Innovasjon Norge sitt styremøte 15. desember 2005.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen skreiv den 28. mars i år brev til nærings- og handelsministeren og bad om innsyn i dokumenta i saka. I brev frå departementet datert 11. mai vart saksdokumenta oversende. Dette omfattar hovudsakleg dokument til styremøte i Innovasjon Norge 15. desember 2005 og 1. februar 2006. 16. mai 2006 opna komiteen ei eiga sak for Stortinget.

Dei hovudproblemstillingane som komiteen ønskjer å bli orientert om under høyringa, er:

1. Nærings- og handelsdepartementet sin medverknad når det gjeld søknaden frå Dooria AS i høve til handsaminga i Innovasjon Norge og i høve til SIVA si rolle
  2. Styret i Innovasjon Norge si grunngiving for kvifor dei har endra meining mellom første og andre gongs handsaming av søknaden frå Dooria AS
  3. Marknaden for denne typen produkt og moglege uheldige strukturelle verknader av staten si rolle i saka
- Komiteen har invitert følgjande til høyringa:
- Nærings- og handelsminister Odd Eriksen
  - Administrerande direktør i dei tre dørfabrikkane: Svein Ove Risnes frå Bindalsbruket AS, Knut Arild Løvdal frå Dooria AS og Aage Larsen frå Nordic Dørfabrikk AS. Sistnemnde har meldt fråfall på grunn av sjukdom
  - Innovasjon Norge ved styreleiar Steinar Olsen og administrerande direktør Gunn Ovesen

Komiteen har valt å dele høyringa i to delar – ein open del og deretter ein lukka del. Bakgrunnen for dette er at hovuddelen av saksdokumenta komiteen har fått oversendt er lagd under teieplikt i medhald av forvaltingslova § 13 og lov om Innovasjon Norge § 27. Komiteen ser det slik at det er mest rett at høyringa vert lukka når Innovasjon Norge skal høyrast. Statsråden vil delta i både den opne og den lukka delen av høyringa.

Det vil bli teke stenografisk referat frå høyringa, og referatet frå den opne delen av høyringa vil følgje som vedlegg til komiteens innstilling til Stortinget.

Komiteen vonar at denne høyringa vil gi naudsynnte opplysningar om saka og naudsynt bakgrunn for å trekkje dei rette konklusjonane i innstillinga til Stortinget. Dei prosedyrane som er fastsette i reglementet for opne kontrollhøyringar, vil bli følgde. Det betyr at dei som er inviterte, får halde ei innleiing. Etter det får representantane frå dei ulike partia høve til å spørje ut dei inviterte. Saksordføraren, som er Per-Kristian Foss frå Høgre, får sleppe til først.

Eg ber om at svara blir så korte og konsise som råd er, slik at vi får stilt flest moglege spørsmål. Skulle det bli tid til overs, kan det hende at det blir krympa inn på tidsskjemaet. Dei impliserte må altså vere budde på å møte til andre klokkeslett enn det som står i programmet som er utsendt.

Så vil eg også be om at vi skru mobiltelefonen heilt av. Det er ikkje godt nok å ha dei på «stille». Det kan verke inn på lydanlegget dersom dei står på. Eg skal gi beskjed når vi kan skru dei på igjen.

*Høyring med nærings- og handelsminister
Odd Eriksen*

Møteleiaren: Då er vi klare til å starte opp, og eg vil først ønskje statsråd Odd Eriksen velkomen. Han har med seg departementsråd Per Sanderud og ekspedisjonssjef Jan Farberg. Velkomen til dykk også.

Statsråden får først 10 minutt til si innleiing.

Statsråd Odd Eriksen: Takk, komiteleder.

Utgangspunktet for denne saken har vært kjent lenge. Den 2. august 2001 avslo Miljøverndepartementet klagen fra Hydro om endring av utslippstillatelsen for Årdal Metallverk.

Årdal står overfor en stor omstillingsutfordring. Hydro skal legge ned deler av sitt aluminiumsverk. De har fått strengere krav til utslipp og må fase ut Søderberg-teknologien. Det betyr at lokale arbeidsplasser forsvinner. Det er svært vanskelig for et samfunn som Årdal.

Omstillingsutfordringene i Årdal har, som sagt, vært kjent lenge. Derfor fikk Årdal full omstillingsstatus i mars 2004. Omstillingsstatusen skulle i utgangspunktet vare fram til 2006, men den er forlenget ut 2007.

Det har vært et politisk ønske fra to år tilbake, før min tid, om å bidra i omstillingsprosessen i kommunen. Stortinget bevilget sågar egne midler til omstillingsarbeidet. Det fikk Arbeiderpartiet og Bondevik-regjeringen til i budsjett samarbeidet. Jeg minner også om at saksordføreren for denne saken den gang satt på pengesekken i Bondevik-regjeringen. Med de erfaringene som jeg har, vet jeg at det er en ikke ubetydelig posisjon å inneha.

Denne regjeringen er opptatt av omstillingsarbeidet i Årdal. Jeg har møtt representanter for Årdal kommune flere ganger, og jeg har hatt møter med Hydro. I disse møtene har jeg fått innblikk i arbeidet som ble gjort for å møte disse utfordringene, for å skape nye arbeidsplasser.

Det har vært jobbet mye med omstilling lokalt. Spesielt er Årdal Utvikling og Årdal Framtid AS viktige. Hydro er medeier i Årdal Framtid. De har et aktivt samarbeid med

kommunen og lokale fagforeninger. Og de har hatt løpende kontakt med myndighetene.

Men omstilling er ikke bare et lokalt ansvar og et ansvar for bedriftene. Arbeiderpartiet har lang tradisjon for å mene at også nasjonale myndigheter må ta ansvar når større omstillinger er nødvendig.

Arbeiderpartiet sørget derfor, sammen med de tre daværende regjeringspartiene, for en bevilgning på totalt 100 mill. kr til omstillingen i Årdal og Høyanger. Det fikk vi flertall for. Og som sagt: Jeg er glad for at daværende finansminister var med på laget. Rundt 70 mill. kr av midlene er forutsatt å gå til Årdal. Midlene skal sikre ny næringsvirksomhet og et bredere næringsgrunnlag. Dette var Stortingets intensjon med midlene.

Første halvdel av midlene ble bevilget i revidert budsjett 2004. Da forutsatte Stortinget at Innovasjon Norge og SIVA skulle delta aktivt i omstillingsarbeidet. Andre halvdel ble bevilget i 2005. Midlene ble begge gangene bevilget over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett.

Omstillingsmidlene ble tildelt Sogn og Fjordane fylkeskommune. Det er Innovasjon Norge som, på vegne av fylkeskommunen, behandler, kvalitetssikrer og tar beslutning om søknader fra bedriftsrettede prosjekter.

Arbeidsdelingen mellom myndighetene og Innovasjon Norge er klar. Innovasjon Norge er et særlovsselskap. Selskapet forbereder, behandler og tar beslutninger i enkelt saker. Departementet deltar ikke i saksbehandlingen. Nærings- og handelsdepartementet er heller ikke klageinstans for beslutninger fattet av Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge er uavhengig og fatter beslutninger på grunnlag av faglige vurderinger. Jeg forholder meg konsekvent til denne organiseringen. Det er Innovasjon Norge som tar beslutninger i enkeltsaker.

De respektive departementene gir overordnede politiske føringer for hvordan Innovasjon Norge skal forvalte midlene Stortinget bevilger. Det gjøres gjennom årlige oppdragsbrev, kontaktmøter, foretaksmøter og regelverkene og retningslinjene for de ulike ordningene og bevilgningene.

Dette er styringsprinsipper som Stortinget har sluttet seg til, og som det har vært bred enighet om i Stortinget.

Jeg vil sterkt understreke at departementet heller ikke har deltatt i saksbehandlingen i Innovasjon Norge i denne konkrete saken. Innovasjon Norge har orientert departementet om saken underveis.

Første gang Nærings- og handelsdepartementet ble orientert om Dooria-prosjektet var, meg bekjent, under den forrige regjeringen, i august 2005.

Det har også vært kontakt under denne regjeringen. 16. desember 2005 fikk vi en e-post fra ordføreren i Årdal hvor han ber om et møte for å diskutere omstillingsarbeidet og Doorias mulige etablering.

19. desember 2005 fikk vi oversendt brevet fra Innovasjon Norge til Dooria hvor det framgikk at Innovasjon Norge, med foreliggende forutsetninger – jeg understreker, *med foreliggende forutsetninger* – ikke kunne støtte Dooria. Det ble altså fattet et avslag på foreliggende grunnlag.

Tidlig i januar i år ble departementet orientert om at Innovasjon Norge hadde hatt et møte med Dooria og Hydro Aluminium. Jeg hadde også møte med Årdal kommune, hvor de informerte om omstillingsarbeidet. Jeg kommenterte da brevet fra Innovasjon Norge, med utgangspunkt i at det i brevet ble åpnet for ny vurdering hvis prosjektet ble forbedret. Jeg kommenterte også SIVAs rolle.

Jeg vil også gjerne nevne brevet som gikk fra Kommunal- og regionaldepartementet til Innovasjon Norge 25. januar. I brevet ble retningslinjene for bruken av de statlige omstillingsmidlene presisert.

Det står i brevet at det legges vekt på at Innovasjon Norge på selvstendig grunnlag må gjøre en faglig vurdering av enkeltprosjekter. De må avveie mellom bedrifts- og samfunnsøkonomiske hensyn.

Brevet ble sendt fordi Sogn og Fjordane fylkeskommune og Årdal Framtid hadde uttrykt at de mente det negative vedtaket ikke var i tråd med Stortingets forutsetninger. Brevet klargjorde retningslinjene for bruken av de offentlige omstillingsmidlene til Årdal og Høyanger.

I denne perioden har det selvfølgelig vært muntlig kontakt mellom administrasjonen i Innovasjon Norge og departementet. Jeg har personlig hatt et behov for å være godt oppdatert i denne saken.

For meg og Regjeringen var og er omstillingen i Årdal en viktig sak, men jeg vil understreke at jeg ikke har hatt kontakt med styret i denne saken.

1. februar fikk Nærings- og handelsdepartementet beskjed fra Innovasjon Norge om at styret hadde vedtatt å støtte Dooria-prosjektet. Det videreformidlet jeg under mitt besøk i Årdal i siste halvdel av februar. Etter dette har kontakten mellom departementet og Innovasjon Norge om denne saken dreid seg om henvendelser fra Stortinget, media og andre interessenter.

Lokalsamfunnet, næringslivet, kommunen, Hydro og virkemiddelapparatet har lagt ned en betydelig innsats for å skape nye arbeidsplasser i Årdal. Stortinget har støttet opp under omstillingsarbeidet gjennom en større bevilgning som nødvendigvis også må gå til enkeltbedrifter.

Innovasjon Norge har i denne saken, som i mange andre, måttet gjøre vanskelige vurderinger knyttet til konsekvenser for bransjen for øvrig. Jeg skjønner godt at den type valg vil kunne være kontroversielle.

Etter min vurdering er imidlertid denne saken behandlet innenfor gjeldende retningslinjer og av et kompetent fagorgan. Og jeg er glad for at man gjennom samarbeid mellom kommunale, fylkeskommunale og statlige organer og Norsk Hydro takler omstillingsutfordringene i Årdal på en god måte, komiteleder.

Møteleiaren: Tusen takk skal du ha.

Då går vi over til spørsmålsrunden. Eg gjer merksam på at det blir spørjaren som styrer tida – møteleiaren vil altså ikkje blande seg inn i den diskusjonen som måtte bli mellom utspørjarane etter kvart.

Eg må også gjere merksam på at når vi kjem fram til Framstegspartiet sin tur, gir eg frå meg klubba til nestleiararen, Inge Ryan, mens eg stiller spørsmål på vegner av Framstegspartiet.

Då startar vi med saksordføraren, Per-Kristian Foss, frå Høgre. Du har 10 minutt – ver så god!

Per-Kristian Foss (H): Takk skal du ha.

Jeg skal ikke gå inn på den lange forhistorien, heller ikke på den brede politiske enigheten det er om at nasjonale myndigheter har en jobb å gjøre i omstrukturingsprosesser av denne typen, men på de spørsmål som komitelederen reiste i utgangspunktet, som også statsråden sa han kunne forstå var kontroversielle – altså den strukturelle avveiningen.

Men først spørsmålet om medvirkning og ansvar: Kan Årdal-samfunnet, statsråd, takke Arbeiderpartiet og den rød-grønne regjeringen for at Doria bygger en ny dørfabrikk i Årdal?

Statsråd Odd Eriksen: Hvorvidt Årdal-samfunnet kan takke Arbeiderpartiet – da må man nok se tilbake i tid. For det er vel ingen tvil om at det var Arbeiderpartiet som i Stortinget tok initiativ til og fikk bevilget – gjennom samarbeid med de tre daværende regjeringspartiene – nødvendige midler over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett som ble kanalisert via fylkeskommunen til Innovasjon Norge, som da gjorde det mulig for Innovasjon Norge å behandle en søknad og fatte et positivt vedtak.

Per-Kristian Foss (H): Spørsmålet gikk ikke på støtten til fylkeskommunen, men på dørfabrikken Doria konkret.

Statsråd Odd Eriksen: Ja, det er som jeg sier, at det var Arbeiderpartiet som i Stortinget tok initiativ til at Stortinget bevilget pengene, da sammen med de daværende regjeringspartiene.

Per-Kristian Foss (H): Så det betyr at det er grunnlag for den uttalelsen som statsministeren kom med den 1. mars 2006, nemlig:

«Jeg synes næringsministeren gjør en veldig god jobb. Han har fått tiltak på plass i Årdal og Skien.»

På spørsmål om han sikter til dørfabrikken her, svarer Stoltenberg bekræftende på det. Jeg skjønner at den uttalelsen til Stoltenberg har et godt grunnlag.

Statsråd Odd Eriksen: Ja, Arbeiderpartiet tok initiativ og fikk til bevilgninger fra Stortinget til omstilling i Årdal. På bakgrunn av det har statsministeren sine ord i behold, ja.

Per-Kristian Foss (H): Fylkesordføreren i Sogn og Fjordane, som også tilhører et av regjeringspartiene, uttalte samme dag som styrets andre beslutning forelå, at han «den siste tiden har jobbet intenst med å påvirke styret».

Har næringsministeren vært en del av den påvirkningen?

Statsråd Odd Eriksen: Som jeg sa i mitt innlegg – jeg har ikke hatt kontakt med styret i denne prosessen,

og det er styret som har fattet beslutninger på et selvstendig grunnlag.

Per-Kristian Foss (H): Så de orienteringer som har vært mellom departementet og Innovasjon Norge har altså kun skjedd på administrativt nivå?

Statsråd Odd Eriksen: Jeg har ikke hatt kontakt med styret i Innovasjon Norge i den saken. Jeg har hatt kontakt med administrativt nivå, som har oppdatert meg i utviklingen av saken – av en rent orienterende art.

Per-Kristian Foss (H): Da går vi videre til en litt annen side av temaet, nemlig statsrådets uttalelse om at han forutsatte at Innovasjon Norge hadde gjennomført en analyse av dørmarkedet før støtte ble gitt til oppstart av dørfabrikk i Årdal.

Mener statsråden at en slik analyse kan gjøres like godt av uavhengig ekspertise som av administrasjonen i Innovasjon Norge selv? Det er mitt første spørsmål. Grunnen til spørsmålet er at administrasjonen i Innovasjon Norge hele tiden har ment at det var riktig å gi støtte, mens styret i første omgang vendte tommelen ned.

Statsråd Odd Eriksen: Jeg har stor tillit til at de vurderingene Innovasjon Norge gjør, er basert på et faglig grunnlag.

Vi må også huske på, som jeg understreket i mitt innlegg innledningsvis, at avslaget som først ble gitt, ble gitt på foreliggende grunnlag. Styret sa også at de forutsatte at administrasjonen i Innovasjon Norge fortsatte dialogen med sikte på å komme fram til et bedre prosjekt.

Per-Kristian Foss (H): Ja. Vi vil under den andre delen av høringen sannsynligvis komme noe mer tilbake til hva som har forandret seg fra første til andre gangs behandling.

Men synes statsråden at det hadde vært en idé for administrasjonen i Innovasjon Norge å eventuelt kontakte fellesorganisasjonen for dørfabrikkene i Norge for å innhente opplysninger om markedet?

Statsråd Odd Eriksen: Jeg tar til etterretning at styret i Innovasjon Norge har behandlet denne saken sammen med administrasjonen i Innovasjon Norge, og at de er kommet fram til et resultat. Jeg forutsetter at den behandlingen har skjedd på en tilfredsstillende måte, og har ingen grunn til å betvile at det har skjedd.

Per-Kristian Foss (H): Men synes statsråden at det er tilfredsstillende at den henvendelsen til dørfabrikkene skjedd etter at konklusjonen var truffet – ja faktisk et par måneder i ettertid?

Statsråd Odd Eriksen: Det er en vurdering som er gjort av Innovasjon Norge, og som jeg ikke har grunnlag for å kunne ha noen negativ oppfatning om.

Per-Kristian Foss (H): Departementet har altså ingen kvalitetssikring av prosessene i Innovasjon Norge i forhold til gjeldende bestemmelse for behandlingen?

Statsråd Odd Eriksen: Innovasjon Norge er et særlovsselskap som fatter beslutninger på eget grunnlag. Departementet er heller ikke klageinstans for de beslutningene som tas i enkeltsaker. Når Innovasjon Norge har gjort det vedtaket de har gjort, har jeg ingen grunn til å tro at det ikke er skjedd i henhold til gjeldende retningslinjer.

Per-Kristian Foss (H): Departementet driver med andre ord ingen løpende kvalitetssikring av behandlingsprosessen i Innovasjon Norge?

Statsråd Odd Eriksen: Jeg vet ikke om departementsråden kan kommentere det som har vært praksis i den type saksbehandlinger?

Per Sanderud: Det får kanskje Jan Farberg også støtte opp om, siden jeg har vært her såpass kort.

Vi foretar ingen kvalitetssikring av enkeltbeslutninger, og heller ikke av denne har vi foretatt noen kvalitetssikring i etterkant. Hvis vi skal gjøre noen kvalitetssikring, må det gjøres av systemene og ikke av enkeltsaker.

Per-Kristian Foss (H): Ja – men muligens med utgangspunkt i enkeltsaker?

Per Sanderud: Ja, det er klart at det vil være dialog med selskapet og departementet hvis det kommer opp tilfeller hvor vi mener det har vært en utilfredsstillende behandling. Da er det naturlig å ha en dialog om det. Det har det ikke vært i denne saken, det kan jeg være konkret på.

Per-Kristian Foss (H): Er departementet fornøyd med den måten som Innovasjon Norge i denne saken har innhentet informasjon om markedet for ulike dørtyper på – tatt i betraktning at det nå har vært offentlighet omkring det?

Statsråd Odd Eriksen: Som jeg sa innledningsvis, har jeg forståelse for at det kan skape reaksjoner når det fattes vedtak i den type saker. Men jeg har ingen grunn til å betvile at Innovasjon Norge har håndtert denne saken på en profesjonell og tillitvekkende måte.

Per-Kristian Foss (H): Takk.

Jeg går over til siste deltema innenfor dette området, nemlig forholdet til EØS-reglene. Har departementet, som har konkludert med at alt er innenfor EØS-reglene, i sin vurdering tatt med den samlede offentlige støtte som Dooria har mottatt, eller vil motta, i tilfellet Årdal?

Statsråd Odd Eriksen: Jeg vil gjerne overlate ordet til ekspedisjonssjef Farberg.

Jan Farberg: Det påligger i utgangspunktet Innovasjon Norge i enhver sak å sikre seg at den støtten man gir, er innenfor EØS-regelverket og de godkjente støttesatserne. Vi har basert oss på den informasjonen vi har fått fra Innovasjon Norge om prosjektet, de tall som foreligger, inklusiv den støtten som er gitt, og har konkludert med at de støttebeløpene ligger innenfor statsstøtteregelverket, ja.

Per-Kristian Foss (H): Takk for svaret.

Et av kriteriene for at støtten eventuelt er utenfor regelverket, er at det kan være egnet til å påvirke samhandelen mellom EØS-landene, altså en konkurransevridding mellom bedrifter i ulike land.

Synes ikke statsråden at hans uttalelse om at denne bedriften ellers ville ha vært etablert ikke i Årdal, men i Sverige eller Finland, vil underbygge en slik påstand om at det er en reell konkurransevridding mellom EØS-land?

Statsråd Odd Eriksen: Det vil være umulig å bygge svaret på tallmateriale i dette tilfellet. Jeg vil gjerne få lov til å komme tilbake til svaret i den lukkede høringen, for ikke å komme i skade for å si noe som ikke bør sies i den åpne høringen.

Men jeg vil gjerne gi ordet til Farberg.

Jan Farberg: Som saksordføreren påpeker, er jo nettopp dette med hensynet til konkurransevridding utgangspunktet for EU-regelverket, og at statsstøtte i utgangspunktet er forbudt. Så har man definert noen klare unntak fra dette, nettopp ut fra samfunnmessige hensyn. I dette tilfellet er det da de enkelte ordninger som notifiseres til ESA, EFTAs overvåkningsorgan, og som der godkjennes å være i overensstemmelse med de unntak som er gjort fra dette – i dette tilfellet er det jo fra godkjente ordninger, altså ordninger som er godkjent av EFTAs overvåkningsorgan.

Per-Kristian Foss (H): Det er jeg klar over, men mitt spørsmål var egentlig om det ikke er egnet til å påvirke samhandelen mellom EØS-landene når statsråden sier at alternativet til en etablering i Årdal er etablering – av samme fabrikk – i Finland eller i Sverige. Det må vel kalles samhandel. Vi ber ikke om noen tallmessig begrunnelse for det, bare hvorfor man mener at det allikevel kan være innenfor EØS-reglene, rett og slett.

Statsråd Odd Eriksen: Departementsråden ... ?

Per Sanderud: Det er klart at enhver støtte vil gi en bedrift en fordel, men da innenfor det regelverket som er EØS-legalt. Det samme vil gjelde i Sverige og i Finland. Hvis de eventuelt skulle etablere seg i Sverige og i Finland, vil det altså påvirke samhandelen, i den forstand at man ville fått import av dører fra Sverige til Norge hvis en hadde etablert seg i Sverige.

Slik sett er det jo på en måte riktig at hvis dette er egnet til å påvirke en lokalisering, vil det kunne få den konsekvensen – som du sier – at det også vil få konsekvenser

for noen varestrømmer, men det er det jo tatt høyde for i det regelverket som er legitimt, innenfor statsstøtteregelverket slik det er. Men det er åpenbart at hvis en bedrift etablerer seg i et land fordi støtteforholdene eller andre forhold er bedre, så vil det påvirke varehandelen i en eller annen forstand. Men vi oppfatter at dette er legalt, ikke sant, så lenge det ligger innenfor det statsstøtteregelverket som foreligger, og som er definert i kroner, for å si det slik.

Den juridiske vurderingen som er gjort i virksomheten, er basert på at dette totalt sett ikke har den effekten som gjør at dette ...

Møteleieren: Tida er då ute, men statsråden får ordet til ein kort merknad.

Statsråd Odd Eriksen: Jeg vil også understreke, saksordfører, at Dooria selv har sagt i sine vurderinger til Innovasjon Norge at det er sannsynlig at den offentlige støtten ville ha vært større ved etablering i Sverige og i Finland enn den vil være i Norge.

Møteleieren: Då er tida ute.

Vi går til neste utspørjar, som er Svein Roald Hansen frå Arbeidarpartiet. Deretter er det Framstegspartiet.

Svein Roald Hansen (A): Takk for det, leder.

Statsråden sa i sin redegjørelse at Innovasjon Norge orienterte departementet om Dooria-prosjektet første gang i august 2005. Det avslaget som ble gitt ved første gangs behandling, på det grunnlaget som da forelå, ble vel gitt 19. desember. Kan statsråden huske når han ble orientert etter at han tiltrådte – 17. oktober, var vel det?

Statsråd Odd Eriksen: Jeg mener å ha vært orientert om styrets vedtak 19. desember.

Svein Roald Hansen (A): Det betyr altså at statsråden ikke var orientert om prosjektet før styret hadde sagt nei første gang – og slik sett neppe har mye fadderskap til dette prosjektet.

Statsråd Odd Eriksen: Jeg kan i hvert fall bekrefte at jeg har lite fadderskap til prosjektet (munterhet), men jeg vedkjenner meg godt resultatet.

Svein Roald Hansen (A): Jeg har et spørsmål til.

Jeg forstår av redegjørelsen og av det regelverket som foreligger, at det er Innovasjon Norge som behandler, som går igjennom, og som har ansvaret for å kvalitetssikre når det gjelder både prosjektets realiseringsmuligheter, statsstøtteregelverket osv. Og jeg går ut fra at det ikke er uvanlig at departementet holdes orientert om den type prosjekter, særlig når det er bevilget spesielle omstillingsmidler. Hvis departementet under denne orienteringen skulle oppdage at det her foreligger noe som kan bryte med f.eks. statsstøtteregelverket eller andre forhold, har departementet da en formell mulighet til å gripe inn i beslutningsprosessen i Innovasjon Norge?

Statsråd Odd Eriksen: Jeg vil be departementsråden om å svare på dette spørsmålet.

Per Sanderud: Det er klart at vårt egentlige utgangspunkt er at dette skal være i henhold til statsstøtteregelverket. Og det er jo også så enkelt at er det for mye statsstøtte, skal den betales tilbake. Og det er klart at da vil vi ta kontakt og påpeke dette overfor Innovasjon Norge.

Så er det jo også slik at det jo ikke nødvendigvis alltid er en eksakt vitenskap hva som er lovlig, og hva som ulovlig, men det er klart at er vi i tvil, vil vi selvfølgelig ta en diskusjon og bruke våre juridiske rådgivere på dette.

Svein Roald Hansen (A): Da har jeg i grunnen bare ett spørsmål til. Det er om departementet – i hvert fall administrasjonen – kan bekrefte at det er ganske vanlig at det holdes orientert om prosjekter i slike sammenhenger, og særlig hvor det har vært avsatt spesielle midler til omstilling i et lokalsamfunn, eventuelt andre saker.

Statsråd Odd Eriksen: Jeg kan iallfall bekrefte at det er løpende og god kontakt mellom departementet og Innovasjon Norge, og det har det vært over tid. Det er også en form for å kvalitetssikre beslutningene som tas i ulike saker.

Men det er også slik at når det er særlig vanskelige saker – som denne saken, helt åpenbart – der Innovasjon Norge har måttet foreta vanskelige avveininger, så har det vært god kontakt mellom Innovasjon Norge og departementet. Men det er Innovasjon Norge som på selvstendig grunnlag har tatt beslutningene i denne saken.

Svein Roald Hansen (A): Da har jeg ikke flere spørsmål, leder.

I n g e R y a n overtok her som møteleder.

Møtelederen: Takk skal du ha.

Da er det Lodve Solholm fra Fremskrittspartiet som er neste utspørter, og deretter er det SV.

Vær så god!

Lodve Solholm (FrP): Takk, leiar.

Det forundrar meg då litt at statsråden ikkje kjenner så mykje til saka.

Det gjeld det avslaget som vart gitt av styret 19. desember – utan at vi no skal få det referert. Det er unnateke offentlegheit, så vi skal ikkje sitere det. Men det er sterke grunngevingar for å seie nei, som vart gjort i styremøtet den 15. desember. Undrar det ikkje statsråden at plutselig, to månader etterpå, var dei sterke argumenta ikkje lenger rådande i saka, og styret snudde totalt om? Det er eit spørsmål i og med at statsråden var orientert heile tida. Det er mitt første spørsmål. Undrar det ikkje statsråden at det vart ei 180 graders vending?

Statsråd Odd Eriksen: Først og fremst må det bero på en misforståelse at jeg ikke kjenner saken godt. Jeg kjenner denne saken meget godt.

Så er det også slik at det i det første styrevedtaket ble gitt avslag på foreliggende grunnlag, hvor styret også ber administrasjonen om å drøfte vidare med Dooria med sikte på å komme fram med et forbedret prosjekt. Det har administrasjonen i Innovasjon Norge åpenbart gjort, og de la da fram saken for styret for andre gangs behandling.

Lodve Solholm (FrP): Poenget er jo at administrasjonen sa ja begge gongene til denne søknaden, slik som eg oppfattar det. Styret sa nei første gongen med veldig klare grunngevingar. Etter mitt skjøn vart heile prosjektet radbrekt av styret. Plutseleg, to månader etterpå, gjer styret heilomvending etter nok ei innstilling – ja – frå administrasjonen si side. Det er då det forundrar meg at ikkje statsråden vart forundra over ei slik 180 graders vending.

Statsråd Odd Eriksen: For det første – og det vil helt åpenbart Innovasjon Norge komme tilbake til i sin høring – la administrasjonen i Innovasjon Norge fram positiv innstilling for styret til første gangs behandling.

Lodve Solholm (FrP): Det var det eg sa.

Statsråd Odd Eriksen: Så avsto styret på foreliggende grunnlag og gav en oppskrift på hvordan man skulle jobbe vidare dersom man kunne fremme et forbedret prosjekt.

Til andre gangs behandling for styret la administrasjonen fram saken uten innstilling. Så de la ikke fram positiv innstilling to ganger. De la fram saken uten innstilling. Innovasjon Norges styre behandlet saken og kom fram til et positivt vedtak. Jeg legger til grunn at styret har tatt beslutninger på et selvstendig grunnlag.

Lodve Solholm (FrP): Så over til ei litt anna sak. I og med at statsråden sa at det er Innovasjon Norge som styrer dette heilt sjølv, er det slik å forstå at dersom dette prosjektet ikkje skulle gå, er heller ikkje departementet ansvarleg for eventuelt å gå inn med nye midlar, slik at dette prosjektet eventuelt då går over ende i Årdal? Er det slik å forstå?

Statsråd Odd Eriksen: Ja, det er slik å forstå. Men departementet har heller ikke i denne fasen gått inn med midler i Årdal. Det er Innovasjon Norge, som har innvilget en søknad, Stortinget har gitt sin bevilgning til.

Lodve Solholm (FrP): Ja, men det er trass i alt regjering og storting som fyller på potten til Innovasjon Norge til kvar tid. Det er det som ligg i botnen for spørsmålet. Vil det bli eit påfyll av potten dersom dette prosjektet ikkje skulle gå slik som føresetnaden er no?

Statsråd Odd Eriksen: Det ligger ingen føringer som tilsier noe slikt. De midlene som er tapt, er tapt i henhold til de reglene som gjelder.

Lodve Solholm (FrP): Då har eg ikkje fleire spørsmål, leiar.

Lodve Solholm tok her igjen over som møteleiar.

Møteleiar: Vi skiftar roller fort her – no er det på med den andre hatten. Eg gir ordet til SV sin representant, Inge Ryan. Deretter er det Kristeleg Folkeparti.

Ver så god, Inge Ryan!

Inge Ryan (SV): Takk for det, leder!

De fleste spørsmålene er vel stilt og svart på, men jeg kunne tenke meg å stille ett spørsmål til næringsministeren. Det er jo slik at grunnen til at dette har blitt en sak, er at andre produsenter av dører er redde for at det blir overetablering, og at arbeidsplassene forsvinner. Det er det som er årsaken til at dette har blitt en såpass betent sak som det har blitt. Vi kjenner dette fra fiskeindustrien, fra hotellbransjen osv., at man av og til kommer borti dette med overetableringer. Det er på en måte som med skinnfellen. Det er slik at når en drar den i én retning, blir det lite igjen på den andre siden.

Spørsmålet mitt til næringsministeren er: Er næringsministeren bekymret for at det kan bli overetablering innenfor dørproduksjon etter at man får en etablering på plass i Årdal?

Punkt to: Er det gitt noen føringer fra politisk ledelse overfor Innovasjon Norge for at man skal unngå denne typen eventuelle overetableringer?

Statsråd Odd Eriksen: La meg si det slik at de reaksjonene som har kommet i etterkant av Innovasjon Norges beslutning, gir åpenbart grunn til en viss bekymring. Men jeg legger til grunn at de beslutningene som Innovasjon Norge har gjort, er basert på reelle avveininger og vurderinger, og at beslutningene som sådanne står på egne føtter. Så vet vi også, som åpenbart også Innovasjon Norge vil komme inn på senere i høringen, at den utviklingen vi ser i bransjen og i markedet for den typen produksjon, gjør at det vil være kontinuerlige strukturendringer og press på strukturene, som man i dag ikke kan si hvordan vil se ut i tiden framover.

Når det gjelder risiko for overetablering, ligger det i Innovasjon Norges formålsparagraf at dette også er hensyn man skal vektlegge når man foretar ulike avveininger og tar beslutninger.

Møteleiar: Då går vi vidare til Kristeleg Folkeparti. Dagfinn Høybråten, ver så god!

Dagfinn Høybråten (KrF): Statsråden sa at han for så vidt vedstod seg resultatet av denne prosessen. Han vedstod seg, så vidt jeg skjønnte, også attesten fra sin sjef, statsministeren, som sa at næringsministeren hadde fått på plass tiltak i Årdal. Samtidig har han gjort det klart at han ikke har deltatt i saksbehandlingen, departementet har ikke deltatt i saksbehandlingen. Han har gjort det klart at han ikke har forholdt seg til styret, men departementet har forholdt seg til Innovasjon Norges administrasjon. Det har vært en dialog. Statsråden har kommentert avslagsbrevet. Han har kommentert SIVAs rolle i forhold til administra-

sjonen, må jeg forstå, i Innovasjon Norge. Kan statsråden med enkle ord si hva som har vært hans budskap i kommunikasjonen med Innovasjon Norge i denne saken?

Statsråd Odd Eriksen: Det er helt riktig at det har vært en god dialog og kontakt mellom departementet og Innovasjon Norge ved Innovasjon Norges administrative ledelse. Den har sitt utgangspunkt i at jeg følte behov for å være oppdatert om hvordan de håndterte det oppdraget de har fått med hensyn til å delta aktivt i omstilling av Årdal-samfunnet. Og forhåpentligvis har den kontakten, den dialogen og de drøftelsene som har vært mellom departementet, meg og Innovasjon Norge, bidratt til at man har funnet konstruktive løsninger for de utfordringene Årdal-samfunnet står overfor.

Dagfinn Høybråten (KrF): Ja, men jeg spurte: Hva har vært statsrådets budskap i dialogen?

Statsråd Odd Eriksen: Budskapet har helt tydelig vært at Innovasjon Norge er gitt et oppdrag, og at det er viktig at de, sammen med involverte parter, finner fram til ordninger og løsninger som ivaretar de behov Årdal-samfunnet har. Hva det måtte være, er det ikke gitt noen føringer i forhold til, men jeg mener at det arbeidet som Innovasjon Norge har gjort, har bidratt til et godt resultat for de menneskene som nå blir ledige når Søderberg-teknologien nå fases ut.

Dagfinn Høybråten (KrF): Får jeg spørre på en annen måte: Så statsråden hadde ikke et budskap om at man måtte finne en løsning i forhold til Dooria-saken, i sin kontakt med Innovasjon Norge?

Statsråd Odd Eriksen: Nei, jeg har ikke instruert Innovasjon Norge i enkeltsaker.

Dagfinn Høybråten (KrF): Det var ikke det jeg spurte om. Jeg spurte om det er slik at statsråden ikke hadde det budskapet i sin kommunikasjon med Innovasjon Norge om at man måtte finne en løsning med Dooria.

Statsråd Odd Eriksen: Nei, min kontakt har ikke bidratt til – eller sagt på en annen måte: Jeg har ikke i min kontakt sagt at de måtte finne én bestemt løsning i Dooria-saken.

Dagfinn Høybråten (KrF): OK.

I lov om Innovasjon Norge, som er et særlovsselskap, som statsråden nevnte, står det i § 1 at «Innovasjon Norge har til formål å fremme bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet». Mener statsråden at Innovasjon Norge gjennom å gi støtte til etablering av en ny dørfabrikk i Årdal har ivare tatt dette formålet på en god måte?

Statsråd Odd Eriksen: Jeg har tillit til at de vurderingene Innovasjon Norge har gjort i forkant av beslutningen, ivaretar de hensyn som Høybråten nå viste til.

Dagfinn Høybråten (KrF): Så hvis det viser seg at etableringen i Årdal fører til en nedleggelse av arbeidsplasser i Lyngdal og Bindal, eksempelvis en nedleggelse av Bindalsbruket, som fort kan innebære en arbeidsledighet på 30 pst. i kommunen, så har Innovasjon Norge fortsatt bidratt til å fremme samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet?

Statsråd Odd Eriksen: Det er jo en problemstilling jeg må ta stilling til når den foreligger. Jeg vil ha vanskelig for å gå inn i den type spekulasjoner allerede i dag.

Dagfinn Høybråten (KrF): Har statsråden i det hele tatt noen vurdering av risikoen for at så skulle skje?

Statsråd Odd Eriksen: Beslutningen til Innovasjon Norge bygger på en totalvurdering, og i den vurderingen ligger det ikke en forutsetning om at dørfabrikker i Norge skal legges ned på grunn av en mulig etablering av en dørfabrikk i Årdal.

Dagfinn Høybråten (KrF): Er det ikke en fare for det, slik statsråden ser det?

Statsråd Odd Eriksen: Det vil til enhver tid være en fare for at bedrifter legges ned, og det kan skyldes ulike forhold. Men det er ingenting som tilsier at bedrifter skal legges ned som følge av den beslutningen Innovasjon Norge har tatt.

Dagfinn Høybråten (KrF): Takk.

Møteleiaren: Då overlèt vi scenen til Senterpartiet og Magnhild Meltveit Kleppa – 5 minutt.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Takk, leiar.

Eg vil ta utgangspunkt i at Innovasjon Norge er eit særlovsselskap og må vurdere slike saker på sjølvstendig grunnlag. Kva vurdering gjer statsråden i forhold til akkurat det? Kva effekt har det at Innovasjon Norge er eit særlovsselskap, i forhold til det å føra ein aktiv næringspolitikk i og overfor omstillingskommunar?

Statsråd Odd Eriksen: Det er nok min mening at Innovasjon Norge kun kan være et virkemiddel for å realisere en politikk som politikerne legger til rette for. Det er nok også min mening at de vurderinger som Innovasjon Norge gjør, blir gjort av et kompetent fagorgan, hvor de faglige avveiningene blir tillagt betydelig vekt. Slik sett mener jeg nok at det er riktig at Innovasjon Norge gjennom sin organisering er gjort på en slik måte at vi som politisk myndighet ikke skal instruere dem i enkeltsaker.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Samtidig understrekar du at det har vore jamleg kontakt mellom departementet og Innovasjon Norge. Då vil mitt neste spørsmål vera: Er det noko ekstraordinært at det har vore kontakt i ei sak som dette, eller er det vanleg at det er denne typen kontakt, f.eks. i samband med omstillingsarbeid?

Statsråd Odd Eriksen: Nei, det burde være – og det skal være – veldig naturleg at den kontakten er til stede, både av hensyn til at det er kompliserte saker, og også av hensyn til at de politiske ambisjonene om f.eks. omstilling blir ivaretatt. Det kan også være slik at man fra politisk side kan komme med innspill og bidrag som det er fornuftig å ta med i de faglige vurderingene når beslutningar skal tas.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Så kan det jo av og til høyrast ut som om dette er den einaste dørfabrikken i dette landet som det nokon gong har vorte gitt støtte til frå Innovasjon Norge. Kan du seia noko om om det er tilfellet?

Statsråd Odd Eriksen: Nei, det er gitt mer – og mindre – støtte til de ulike fabrikkene i landet, og det vil vi kanskje kunne komme tilbake til i sum i den lukkede høringen, eventuelt kunne Innovasjon Norge bidra med mer detaljer i forhold til dette.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Så har eg eit spørsmål til. Det kan godt vera at òg det eignar seg betre i neste sekvens. Men eg vil gjerne at du seier noko om kva konsekvensar du eventuelt ser for forbrukarar, for andre produsentar, når Dooria får offentleg støtte.

Statsråd Odd Eriksen: Som sagt er ikke Dooria-fabrikken den eneste som har fått offentlig støtte. Det er gitt betydelig støtte til andre dørfabrikanter også. Vi vet også at det skjer mye i markedet, også av strukturkarakter. Den dialogen som har vært ført mellom departementet og Innovasjon Norge i denne saken og i mange andre saker, er på mange måter av overordnet karakter og skal kunne synleggjøre at de beslutningene som tas i enkeltsaker, vil påvirke strukturer og markedet generelt. Hva som vil kunne være konsekvensene i denne saken, vil jeg ikke ha noe kvalifisert svar på – i forhold til hva det vil bety for forbrukerne.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Takk.

Møteleiaren: Då ser eg at vi har litt tid, så saksordføraren kan få eit og eit halvt oppfølgingsspørsmål.

Per-Kristian Foss (H): Jeg vet ikke om statsråden i sitt svar viste til støtten til godseier Løvenskiold på 1970-tallet, og om han synes at det historisk sett fremstår som et strålende eksempel på omstrukturering av bransjen. I så fall tror jeg det er grunn til å være overrasket. Eller om han viste til den støtten – og det er jo ikke noen hemmelighet – på 2,5 mill. kr til Bindalsbruket som ble gitt i 2004, så vidt jeg husker.

Mitt spørsmål er egentlig knyttet til følgende: Har statsråden innsikt i styrets begrunnelse for å snu og gjøre om til et positivt vedtak? Statsråden sa i et tidligere svar at det ikke forelå noen innstilling fra administrasjonen til det styremøtet.

Statsråd Odd Eriksen: Jeg kan bekrefte at jeg har innsikt i de beslutningene som Innovasjon Norge har, men vil overlate til Innovasjon Norge å svare på hvilke avveininger og vurderinger de har gjort i forhold til de beslutninger de selv har tatt.

Så vil jeg gjerne understreke at det første avslaget var gitt på foreliggende grunnlag med noen føringer til administrasjonen om å jobbe videre med Dooria, for å få et forbedret prosjekt. Det har åpenbart skjedd i forhold til den beslutningen som ble tatt ved annen gangs behandling.

Per-Kristian Foss (H): Bare en liten oppklaring i forhold til at du bruker uttrykket «foreliggende grunnlag». Er det ikke alltid slik at styret, også i Innovasjon Norge, fatter en beslutning på foreliggende grunnlag? Man kan jo ikke ha noe annet grunnlag, eller var dette spesielt i denne saken?

Statsråd Odd Eriksen: Det er sannsynligvis ikke uvanlig at en sak ikke blir tatt til endelig behandling, og at det må gjøres forbedringer i en sak. Men denne saken var ikke avslått – som det av og til kan gis inntrykk av – ved førstegangs behandling.

Møteleiaren: Då er tida for dette over. Ønsker statsråden nokon ytterlegare kommentarar som han føler han ikkje har fått fram så langt?

Statsråd Odd Eriksen: Nei, takk.

Møteleiaren: Då er vi ferdige med denne sekvensen, og vi gir plass til dei neste inviterte, som er Bindalsbruket og Dooria.

Høyring med dørfabrikkane Bindalsbruket AS og Dooria AS

Møteleiaren: Då ser det ut som vi er på plass. Eg vil ønskje representantar frå dørvarerbransjen velkomen. Komiteen har invitert administrerande direktørar frå Bindalsbruket, Dooria og Nordic Dørfabrikk. Administrerande direktør i Nordic Dørfabrikk, Aage Larsen, har meldt forfall på grunn av sjukdom.

Velkomen til Knut Arild Løvdal frå Dooria AS og Svein Ove Risnes frå Bindalsbruket – du har med deg rådgivar Alexandra Plahte og styremedlem Frithjof H. Plahte. De får ordet først, og eg foreslår at de får 5 minutt kvar, ein frå kvar bedrift, og så overlèt vi spørjinga til dei andre etterpå. – Ver så god.

Svein Ove Risnes: Jeg takker for det. Da vil jeg gi ordet for en innledning til Frithjof H. Plahte.

Frithjof Plahte: Ærede kontroll- og konstitusjonskomite. Jeg vil takke for at vi fikk lov å komme og ble invitert hit for å dele vår bekymring for de konsekvensene som vi ser av den planlagte offentlige støtten til en etablering av dørfabrikk i Årdal.

Alle er enige om at det er viktig for lokalsamfunnet Årdal at det skapes og sikres nye arbeidsplasser der, men målet må likevel være at etablering og nye arbeidsplasser ikke medfører tap av minst like mange arbeidsplasser andre steder i landet, og til dels i svært mye mer sårbare lokalsamfunn. Finansieringen som det legges opp til her, vil resultere i en betydelig konkurransevridning med den totale støttepakken som er her. Prosjektet er neppe samfunnsmessig lønnsomt. Vi er ikke mot konkurranse, men det må skje på like vilkår. Det er ikke tilfellet her. Hadde man bidratt til etablering innenfor en næring med gode økonomiske marginer, kunne vi forstått en vurdering av å redde arbeidsplasser et sted på bekostning av noe lavere overskudd for andre i bransjen. Men dørproduksjon i Norge er en bransje med svært små økonomiske marginer, og konsekvensene for de øvrige aktørene er derfor ikke redusert overskudd, men bortfall av arbeidsplasser.

Vi vil kort redegjøre for Bindalsbruket og lokalsamfunnet i Bindal – det ligger på Sør-Helgeland – og de konsekvensene som etableringen i Årdal vil få for oss, og hvordan vi har opplevd prosessen så langt.

Først kort om Bindalsbruket. Det ble etablert i 1915 og ligger i Bindal kommune, Sør-Helgeland i Nordland fylke. Bedriften er en ren fullsortiments dørfabrikk, sysselsetter 120 personer og har en omsetning på rundt 100 mill. kr. Vi er en hjørnestensbedrift og den største industriarbeidsplassen i hele regionen – den eneste i kommunen – og jeg tør si at Bindalsbruket er distriktspolitikk i praksis. Kommunen har ca. 1 750 innbyggere, og utviklingen i folketallet er negativ. Også Bindal er definert som ensidig industrikommune.

Omsetningen av dører i Norge består av ca. halvparten import, noe som ikke er et resultat av manglende produksjonskapasitet hos norske produsenter, men det er en følge av prispresset fra lavere produksjonskostnader i utlandet. Vi har ca. 8 pst. andel av totalmarkedet for dører, og det tilsvarer omkring 15 pst. av samlet norsk dørproduksjon.

Hvilke konsekvenser får så etablering av en dørfabrikk for Bindal? Kommunen har i dag en arbeidsledighet på 2,8 pst. Det er ikke høyt i forhold til landsgjennomsnittet, men det vil øke helt momentant til ca. 30 pst. hvis Årdals etablering gjennomføres og hjørnestensbedriften forsvinner. Ledigheten går da opp i 30 pst.

I vårt lokalsamfunn er det ikke grunnlag for ny næring til erstatning for dette, og det sier seg selv at nedleggelse av vår eneste industriarbeidsplass får konsekvenser for øvrige arbeidsplasser på en så dramatisk måte at hele lokalsamfunnet raseres. Det faktum at dette er en moderne bransje, og at en ny aktør har svært begrenset inntjeningspotensial, gjør at styret i Innovasjon Norge må ha sett hvilke dramatiske konsekvenser etableringen vil kunne føre til for andre.

Så litt om prosessen: Hva skjedde mellom 15. desember 2005 og 1. februar 2006? Det er ingen endringer i bransjen. Hvorfor ny dørfabrikk? Markedet er allerede strukturert. Det finnes kun to store, norske produsenter innenfor de to produktsegmentene som Dooria visstnok skal produsere. Hvis man ønsker én sterk, norsk leverandør, synes det underlig for oss å ikke fokusere på de store,

eksisterende norske produsentene som har lønnsomhet, kompetanse og evne til omstilling. Det virker som om Innovasjon Norge i sitt styrenotat 1. februar 2006 både undervurderer og avsier en slags dødsdom over Bindalsbruket, Nordic og andre, ettersom de i argumentasjonen for Dooria sier at Dooria fremstår som «eneste norske alternativ».

Møteleieren: Då er tida ute.

Då gir vi ordet til Knut Arild Løvdal.

Knut Arild Løvdal: Takk, leder.

Det har vært gitt litt ulike framstillinger av Dooria i denne prosessen, så jeg vil gjerne begynne med å fortelle at Dooria er et selskap som har lange tradisjoner i norsk byggevarebransje. Det ble etablert i 1946. Det var Moelven Industrier som den gang etablerte Moelven Bruk, vestlandsavdelingen, i Nordfjord i Sogn og Fjordane.

Dooria har hovedsakelig norske eiere, og majoriteten har adresse i Sogn og Fjordane. Selskapet har et mål om å bli en av de ledende dørleverandørene til det nordiske byggevaremarkedet. Vi har langt på vei lyktes med den strategien. Vi er i dag nr. 2 i Norden.

De siste årene har Dooria hatt god vekst og god salgsutvikling, og vi har derfor behov for å øke produksjonskapasiteten innen en del av dørsegmentene som vi produserer. Dooria var i gang med å vurdere en etablering i Sverige eller i Finland da vi ble kontaktet av Årdal Framtid AS, som er et utviklingselskap eid av Årdal kommune og Hydro. De bad oss om å vurdere Årdal som alternativ lokalisering for ny fabrikk. I lag med dem fant vi en løsning som gjør at Dooria blir et mer norsk konsern enn det har vært fram til nå, helt i tråd med våre eieres ønsker.

Da må jeg bare raskt få lov til å fortelle at Dooria har fire fabrikker i Sverige, og vi har en liten fabrikk i Skottland, i tillegg til fabrikkene i Utvik – som altså er selskapsvugge, så å si.

Mer enn 50 pst. av produksjonen i Årdal vil være produksjon som vi flytter til Årdal fra utenlandske underleverandører til Dooria, eller fra våre datterselskap i Sverige. Om lag 70 pst. av produksjonen i Årdal vil gå til eksport. Dersom Dooria ikke hadde bygd ny fabrikk i Årdal, ville en slik produksjonsenhet ha blitt etablert i Sverige eller i Finland.

Dooria ville uansett solgt disse dørene til sine norske kunder. Den eneste forskjellen er at de industri- og kompetansesarbeidsplassene som nå blir etablert i Årdal, hadde blitt lagt til Sverige eller til Finland.

Takk!

Møteleieren: Ja, takk.

Då gir eg ordet til saksordføraren, Per-Kristian Foss frå Høgre. – Ver så god.

Per-Kristian Foss (H): Jeg har tre–fire spørsmål – først til Dooria.

Vil dere si noe om den forventede produksjonskapasiteten ved fabrikkene i Årdal som man nettopp har redegjort for? Hvordan forventer dere å avsette produktene som

skal produseres i Årdal? Jeg hørte hva man sa avslutningsvis, men ligger det noen klausuler i støtten fra Innovasjon Norge som tilsier at dere ikke kan forandre på det?

Knut Arild Løvdal: For det første kan jeg fortelle at det ikke ligger noen klausuler i støtten fra Innovasjon Norge.

Vi produserer og leverer til kjøperne i det nordiske byggevaremarkedet. De fleste av våre kunder, som er de ledende kjedene og entreprenørene, gjør nordiske innkjøp. De forhandler altså på vegne av sine avdelinger og sine datterselskaper i samtlige av de nordiske landene. Ut fra de markedsandelene som vi da har i Norge og i de andre nordiske landene, som vi forventer å ha, regner vi med at situasjonen vil være omtrent som jeg har beskrevet.

Per-Kristian Foss (H): Det betyr altså at dere kan gjøre som dere vil. Dere har ikke bedriftsøkonomisk bundet dere til noen spesielle typer dører som skal produseres i Årdal, og dere kan flytte produksjonen mellom de bedrifter, de enhetene, dere har i Norden, helt fritt – selvfølgelig?

Knut Arild Løvdal: Ja, med et visst forbehold, og det er at maskinoppsettet er av en slik karakter at det ikke kan brukes på hvilken som helst type dørproduksjon.

Per-Kristian Foss (H): Jeg merket meg at Innovasjon Norge er av den oppfatning at Dooria er eneste norske alternativ til å ta opp konkurransen som norsk fullsortimentsleverandør i det nordiske markedet. Men det er en oppfatning som jeg forstår bestrides av iallfall Bindalsbruket, og senest i et brev som vi mottok for et par dager siden fra Nordic, som ikke er til stede her i dag. Er dere av den oppfatning at dette er en uomtvistet vurdering fra Innovasjon Norge, og kjenner dere igjen vurderingen fra 30 år tilbake? Siden dere har eksistert i så mange år, regner jeg med at dere kjente igjen den samme vurderingen fra 1970-tallet.

Knut Arild Løvdal: Det siste spørsmålet er jeg ikke sikker på om jeg forstår engang, men jeg kan heller svare på det første. Dooria er den eneste av de nevnte som har status som hovedleverandør, meg bekjent i hvert fall, til noen av de nordiske entreprenørene, altså da snakker jeg om Skanska, Selmer og andre, eller til noen av de nordiske eller nordiskeide byggevarekjedene. Dooria har en sterk markedsposisjon i Norge. Vi har en enda bedre markedsposisjon i Sverige, som er vårt største marked. Vi har en markedsposisjon i Finland og i Danmark. Det er en forutsetning for å bli kvalifisert til å være nordisk leverandør at en har en tilstedeværelse i alle de nordiske landene. Det har Dooria.

Per-Kristian Foss (H): Med denne sterke markedsposisjonen, hvorfor har dere da vært nødt til å gå igjennom en kriseemisjon for noen få år siden, og ny tilførsel av egenkapital mellom de to behandlingene i Innovasjon Norges styre nå?

Knut Arild Løvdal: Nå er det du som velger å kalle det kriseemisjon. Den første var våre eiere som kom inn med et mindre beløp. Så er det jo en lenge planlagt emisjon som nå er gjennomført. Men det er riktig likevel at Dooria hadde veldig dårlige resultat, særlig i 2003. Vi gjorde et oppkjøp i Sverige som påførte oss et betydelig underskudd. Nå er den situasjonen snudd, og i 2005 hadde Dooria et godt resultat både på drift og før skatt. Samtlige av disse enhetene, også de som har påført oss tap, gir nå gode overskudd.

Per-Kristian Foss (H): Det neste spørsmålet behøver du kanskje ikke svare på, men hvis du vil: Var banken av den oppfatning at den siste styrkelsen i egenkapitalen var en nødvendighet, uansett støtten fra Innovasjon Norge?

Knut Arild Løvdal: Doorias styre gjorde et vedtak for ett og et halvt år tilbake, der man gav uttrykk for at man ville ha inn en betydelig andel ny egenkapital. Det vil jeg vel trygt kunne si at banken var enig i. Det skal mye til at banken er negativ til slikt.

Per-Kristian Foss (H): Ja, det er lov med understatement også her, for å si det slik.

To spørsmål til Bindalsbruket.

Kan dere kommentere spørsmålet om fullsortimentsleverandør til det nordiske marked? Er det avhengig av en slags form for – jeg kan jo ikke denne bransjen som noen spesialist, så her må dere korrigere meg – men jeg trodde det var Danmark som opererte med slik kongelig hoffleverandørstatus. Kan dere også levere til Skanska og andre store forbrukere?

Svein Ove Risnes: Ja, det kan vi absolutt, og vi har gode forutsetninger for å konkurrere på det nordiske markedet, vi også.

Bare som en liten kommentar her: Både Bindalsbruket og Nordic har i de senere årene investert betydelig i nytt produksjonsutstyr og kapasitet nettopp for å være en tilbyder i det norske og det nordiske markedet. Nå er det ikke slik at alle kjedene har gått nordisk. Det er en prosess over tid, og det er klart at den prosessen er vi også forberedt på å ta og være med på.

Per-Kristian Foss (H): Det samme skriver Nordic i brevet til oss. De sier at de har investert kolossalt mye. De hevder til og med å være «Norges største dørprodusent», jeg bare siterer fra brevet. Dette får dere selv strides om. Jeg skal ikke blande meg inn i det. Men de bekrefter også at de har investert. Og med den investeringsvirksomheten som har vært nå både i Nordic, i Bindalsbruket og planlagt i Dooria, hva er da grunnlaget for Innovasjon Norges og Doorias påstand om at det mangler kapasitet på produksjonssiden, altså at det er etterspørsel etter dører i Norge, vi skal ikke spesifisere hvilke, som ikke kan tilfredsstilles? Det er en del av deres begrunnelse i søknaden til Innovasjon Norge.

Svein Ove Risnes: Vi skjønner ikke den begrunnelsen, for vi har i utgangspunktet behov for mer marked. Vi har egentlig kapasitet nok, så vi kan godt ta mer produksjon både på klassede dører i Norge og i det nordiske markedet, og på ytterdører.

Per-Kristian Foss (H): Takk, da har ikke jeg flere spørsmål.

Møteleiaren: Då gir eg ordet til Arbeidarpartiet og Svein Roald Hansen.

Svein Roald Hansen (A): Takk, leder.
Jeg viser også til det brevet som vi har fått fra Nordic Dørfabrikk hvor det bl.a. står:

«Markedet er overmodent og for tiden preget av et særdeles høyt aktivitetsnivå. Det finnes selv i dag i Skandinavia en produksjonsmessig overkapasitet. Markedet har følgelig ikke behov for ny produksjonskapasitet.»

Jeg vil gjerne høre Løvdals kommentar til det utsagnet, siden dere da planla å ekspandere, om ikke i Årdal, så hadde det blitt et annet sted.

Knut Arild Løvdal: De ledende aktørene, som altså er kundene våre, er på utkikk etter og etterspør klart og tydelig flere alternativer til nordiske leverandører. I dag finnes det ett slikt alternativ i tillegg til Dooria, og det er markedslederen Westwood. Norsk dørbansje har vært preget av økende import. I dag er importen inn til det norske byggevaremarkedet på dører på om lag 50 pst. Jeg snakket med Tore Gran i NTL på vei ned hit i dag, og de siste tallene viser at når en tar med innerdører, så er den andelen kraftig økende. Problemet er ikke mangelen på kapasitet, men mangelen på konkurransedyktig kapasitet. Og som det ble sagt fra Bindalsbruket her i sted, er det problemer med lønnsomheten i samtlige norske fabrikker, mer eller mindre. Dooria har en klar målsetting om å få til effektive, konkurransedyktige produksjonsenheter, spesialiserte sådanne. Da må man ned i en direkte lønnsandel på 10 pst., eller under det. Det er kun mulig hvis man får kjøre relativt standardiserte volum i spesialiserte fabrikker.

Svein Roald Hansen (A): Kan jeg da spørre hvorfor man valgte Årdal, når man, så vidt jeg forstår, iallfall kanskje ville fått noe bedre støtteordninger i Sverige, og med et lønnsnivå som er lavere i Sverige enn i Norge?

Knut Arild Løvdal: Hvis jeg får ta det siste først, er nok de samlede kostnadene for å ha folk ansatt i Norge og Sverige ganske sammenliknbare. Det er mange årsaker til at Årdal ble valgt, men jeg har lyst til å framheve at Dooria er et norsk selskap med utgangspunkt i Sogn og Fjordane. Vi har eiere fra Sogn og Fjordane, og det er nok stor grad av lokalpatriotisme som gjør at man har brukt så mye tid for å få til den etableringa i Årdal.

Svein Roald Hansen (A): Jeg har for så vidt ingen flere spørsmål, men jeg så at Frithjof Plahte ble avbrutt i sin innledning, så hvis jeg har et par minutter igjen, vil jeg gjerne la ham få mulighet til å ta de poengene han ikke rakk, hvis han vil.

Møteleiaren: Om du gir han to minutt, blir det akkurat fem minutt på deg.

Frithjof Plahte: Da takker jeg for det.
Ja, la meg gå på dette med hvorfor dørfabrikk – markedet er allerede strukturert. Nevnte jeg det?

Svein Ove Risnes: Ja.

Frithjof Plahte: Samfunnsøkonomiske beregninger er foretatt og viser netto bidrag, det er sant, men kun på virkningene for Årdal og det nære området der. Negative konsekvenser for resten av landet er overhodet ikke tatt inn i regnestykket. Det er urealistisk å tro at man kan skape nye arbeidsplasser i Bindal etter en eventuell nedleggelse av hjørnestensbedriften, og vi undres over hvorfor vi som en sentral del av bransjen ikke er blitt spurt. Det har vært nevnt her tidligere at NTL ble forespurt først etter at beslutningene var tatt.

Avslutningsvis vil jeg nevne at vi under et møte med Innovasjon Norge 20. mars i år ble fortalt at Dooria-prosjektet var et prosjekt de var kommet altfor sent inn i, at prosessen var kommet for langt, og at det var et prosjekt de svært gjerne skulle vært foruten.

I n g e R y a n overtok som møteleder.

Møteleder: Takk skal du ha.
Da er det Fremskrittspartiet ved Lodve Solholm.

Lodve Solholm (FrP): Først til Dooria. Det er snakk om at lønsemnda var veldig marginal. Betyr det at denne fabrikken ikkje hadde blitt starta opp om det ikkje var for det store beløpet som de har fått frå Innovasjon Norge?

Knut Arild Løvdal: Dooria har klart å forbedre sin lønnsomhet ganske dramatisk. Vi har god lønnsomhet i dag. Vi har alle våre anlegg nettopp på grunn av at vi har drevet målrettet arbeid, der spesialisering og mye bedre kapasitetsutnyttelse og automatisering er bærende elementer. Denne fabrikken har vi behov for, fordi vi har hatt en god vekst de siste åra, og vi trenger produksjonskapasitet. Vi var, som sagt, i gang med å vurdere etablering i Sverige eller i Finland da vi ble bedt om også å vurdere Årdal som alternativ lokalisering.

Lodve Solholm (FrP): Kven var det som bad dykk om å vurdere Årdal?

Knut Arild Løvdal: Det var vel Hartmark, som jobbet for Hydro, som var såkalt matchmaker her, og så var det jo da Årdal Framtid AS som bad om et møte.

Lodve Solholm (FrP): Men de hadde ikkje vurdert Noreg som eit alternativ før de fekk den oppmodinga, då var det berre Finland og Sverige som var alternativ?

Knut Arild Løvdal: Det er riktig, det er fordi vi har en partner i Finland, det finske selskapet Scala, som la fram et tilbud om å overta en av deres fabrikker. Det fulgte med signal om både privat og offentlig finansiering. I tillegg har vi en fabrikk i Nord-Sverige, og de regionene som vi da vurderte for etablering, presenterte også veldig gode støtteordninger.

Lodve Solholm (FrP): Så eit spørsmål til Bindalsbruket. De fekk aldri noko spørsmål om å etablere dykk i Årdal?

Svein Ove Risnes: Nei, det gjorde vi ikke.

Lodve Solholm (FrP): De har aldri vore i kontakt med Innovasjon Norge i så måte?

Svein Ove Risnes: Ikke i forhold til Årdal-saken.

Lodve Solholm (FrP): OK, då har eg ikkje fleire spørsmål.

Så var det denne hatten då.

L o d v e S o l h o l m tok her igjen over som møteleiar.

Møteleiar: Då får vi gi ordet til SV og Inge Ryan. Ver så god – fem minutt!

Inge Ryan (SV): Takk for det. Jeg har jo hatt gleden av å se Bindalsbruket to ganger, faktisk, og da ble det produsert vinduer på Bindalsbruket. Nå skjønner jeg at man har spesialisert seg på dører. Ser dere for dere en mulighet hvis det viser seg å bli overproduksjon i markedet? Har man et alternativ – altså har man tenkt på en plan B, eller er det dører man har såpass mye fokus på nå at det er vanskelig å eventuelt ha en plan B?

Svein Ove Risnes: Ja, da gir jeg ordet til Frithjof Plahte.

Frithjof Plahte: I etterpåklokskapens lys kunne man jo ønske at man hadde gjort ting annerledes for mange år siden, men den strategiske bestemmelsen om å konsentrere bedriften om det man virkelig var god på da, nemlig dører, den tok vi. Og det er ikke realistisk å reversere det og heller ikke å kjøre dobbelt, dør-vindu. Nå er dette en høyt spesialisert, moderne, til dels robotkjørt bedrift, og det er ikke noe alternativ.

Inge Ryan (SV): Spørsmål 2. Kan dere si noe om kompetansen i bedriften? Altså, noe av det som er avgjørende hvis en skal lykkes innenfor alt næringsliv i dag, er kompetanse. Kan dere si litt om hvorledes situasjonen er når det gjelder kompetanse i bedriften i Bindalen?

Svein Ove Risnes: Kompetansen er veldig bra. Vi har ansatte som over tid og gjennom historien, for å si det sånn, har jobbet med trebearbeidende sektor innenfor både vinduer og dører, sånn at vi opplever at kompetansenivået på denne type produkter er veldig bra. Vi har jo for så vidt over mange tiår ikke gjort noe annet heller, så vi har god erfaring på det.

Inge Ryan (SV): Så et kort spørsmål til Dooria.

Det er jo en situasjon der vi har distriktsbedrifter som på en måte er i kamp mot hverandre. Og det er en krevende situasjon, for man ønsker jo egentlig at bedrifter skal gå både i Årdal og i Bindalen og i Lyngdal, for den del. Men et spørsmål til Løvdal: Når dere da velger ikke å etablere dere i Sverige, der dere har det største markedet, og der jeg vil tro at det også ble billigere med transport f.eks., kan du begrunne hva som var vurderingen bak at dere da ikke satset på å videreføre produksjonen i Sverige?

Knut Arild Løvdal: Vi skal videreføre vår produksjon i Sverige i all hovedsak, men vi skal fortsette spesialiseringen av fabrikkene, og vi har, som nevnt, kapasitetsmangel på noen av dørproduktene. Når vi velger Årdal, er det flere årsaker til det. Logistisk ligger Årdal ganske fint plassert, svært sentralt i Sør-Norge. Det er den siste biten her som kan være kronglete, men ellers er det logistisk helt uproblematisk. Årdal har en svært god industriarbeiderkompetanse, det har sterke fagmiljø, og det har et godt nettverk av underleverandører. Det er noen av årsakene til at vi har funnet Årdal attraktivt – i tillegg til det som jeg sa om at våre eiere faktisk hadde et ganske sterkt ønske om at Dooria skulle bli et mer norsk konsern enn det vi har utviklet oss til de siste årene.

Inge Ryan (SV): Det siste spørsmålet går til Bindalsbruket.

Det gjelder Innovasjon Norge: Har dere i Bindalsbruket et bra forhold til Innovasjon Norge? Det het kanskje SND den gangen dere rustet opp. Har dere en bra og god dialog i dag med Innovasjon Norge i forhold til framtidige satsinger og eventuelle investeringer?

Svein Ove Risnes: Ja, vi opplever at vi har et veldig godt forhold til Innovasjon Norge. Vi har også i tillegg blitt støtte fra Innovasjon Norge til del. Vi fikk i 2004 også 2,5 mill. kr i tilskudd, samt lån på 11 mill. kr i et større investeringsprogram som vi hadde da. Det var jo nettopp med det formål å få økt vår kapasitet, ny produksjonsteknologi, for på en måte å møte det norske og det nordiske markedet.

Møteleiar: Då gir eg ordet til Kristeleg Folkeparti ved Dagfinn Høybråten. Ver så god.

Dagfinn Høybråten (KrF): Forstod jeg Plahte riktig når han sa at man overhodet ikke var spurt av Innovasjon Norge i forhold til en vurdering av de bedriftsøkonomiske, markedsmessige sidene av denne saken? Og er det i så

fall riktig at man heller ikke er spurt av noen av Innovasjon Norges medhjelpere?

Frithjof Plahte: Ja, det er korrekt. Det er mulig vi har sovet i timen, men vi fikk vår første beskjed om at noe foregikk i Årdal, etter at det positive vedtaket var tatt. Vi er ikke forespurt i noen sammenheng.

Dagfinn Høybråten (KrF): Er dere i likhet med bransjeorganisasjonen forespurt i ettertid om dørmarkedet?

Frithjof Plahte: Nei.

Dagfinn Høybråten (KrF): Så har jeg et spørsmål til Dooria: Er det riktig oppfattet at Dooria i sitt opplegg har lagt til grunn underleveranser fra det lokale næringslivet i regionen rundt Årdal? I så fall, hvilke komponenter dreier det seg om?

Knut Arild Løvdal: Vi har ikke gjort noen detaljert gjennomgang av hvilke underleverandører vi kommer til å velge i Årdal. Det finnes en rekke muligheter innenfor vedlikehold og delleveranser. Men det kan være morsomt å nevne at den mest kostnadskrevenende enkeltkomponenten i en ytterdør faktisk er aluminium. Så sånn sett er vi greit lokalisert.

Dagfinn Høybråten (KrF): Men er det slik at det ikke er noen konkrete og forpliktende planer om underleveranser som har ligget til grunn for de vurderinger og analyser som er gjort?

Knut Arild Løvdal: Det er gjort mange vurderinger, og vi har gjort mange analyser, men vi har ikke gjort noen forpliktende avtale. Det ville heller ikke være naturlig. Vår generalforsamling gjorde endelig vedtak om å gå for dette prosjektet 18. mai, så vi har hatt relativt kort tid på oss til å begynne å jobbe med slike avtaler.

Møteleieren: Ønskte Alexandra Plahte å svare? Det såg sånn ut.

Alexandra Plahte: Ja, gjerne. Jeg ønsker å komme litt tilbake til det som vi opplever er kjernen her, og det gjelder nettopp det at det har vært mye diskusjon rundt dette med Årdal som sådan. Vi er jo like opptatt som alle andre av å sikre arbeidsplasser i Årdal. Vår bekymring går på at man velger å etablere en dørfabrikk i Årdal. Det er jo det som er vår bekymring – og med utgangspunkt i at man snakker om samfunnsmessig lønnsomhet.

Da vil jeg litt tilbake til det som her blir nevnt om at det synes for oss som man primært faktisk ønsker å etablere én stor norsk produsent. Da har jeg litt lyst til – ettersom Per-Kristian Foss var inne på det stikkordsmessig innledningsvis – å se dette i forhold til hva det var som skjedde på 1970-tallet. For det vi frykter, er faktisk at den historien gjentar seg.

Det som skjedde på 1970-tallet, var i veldig korte trekk at Løvenskiold Vækerø fikk ca. 100 mill. kr til å etablere

en ny stor dørfabrikk i Nome. Tanken den gang var at man skulle redusere importen, og man skulle ta et større marked i Norge, særlig fra Sverige. Men det som er verd å merke seg, er at markedet den gangen var akkurat slik som markedet er nå. Det var et presset marked med små økonomiske marginer. Da er det interessant å se: Hva var det som skjedde den gangen? Det som faktisk skjedde, var at Løvenskiold etter en tid måtte gi slipp. Det gikk ikke rundt økonomisk. Konsekvensene var at den største hovedkonkurrenten i Sverige kom og kjøpte opp, drev det et par år til man hadde hovedmarkedsandelen, for så å legge ned i Norge.

Hovedpoenget vårt er at hvis dette skjer igjen, så er konsekvensene faktisk at man gjerne kan tenke og tro at man på den måten skal hindre import, men man risikerer at resultatet faktisk er både økt import og ikke minst bortfall av en rekke arbeidsplasser. Konsekvensen var at vi greide oss, heldigvis, gjennom en tøff akkord, men veldig mange andre måtte nedlegges. Dette ønsker vi ikke skal skje igjen.

Jeg har bare lyst til å si én ting til, for jeg synes det er litt rart med hensyn til det vi snakker om nå om Innovasjon. Det står uttrykkelig på Innovasjons nettsider – riktignok om nyetableringer, men det forteller noe om hva som skal legges til grunn i forhold til hva som er samfunnsøkonomisk lønnsomt – bl.a.:

«Motsetningsvis vil et prosjekt som har som mål å ta markedsandeler fra dagens aktører sjelden kunne defineres som et samfunnsøkonomisk lønnsomt prosjekt.»

For meg forteller det fryktelig mye at når man snakker om samfunnsøkonomisk lønnsomhet, så nytter det ikke bare å få tall. Selvfølgelig kan man få positive tall hvis man isolert sett ser ett sted, men man har et ansvar i forhold til å se på landsbasis. Og kom ikke her og si at det ikke får dramatiske konsekvenser hvis lokalsamfunnet vårt blir nedlagt. For det blir det hvis fabrikken forsvinner. Da er det ingenting igjen.

Møteleieren: Då seier vi takk der, og gir ordet til Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Takk, leiar.

Eg har to spørsmål, og dei går til begge to. Eg vil gjerne høyra dykkar vurderingar i forhold til norske dørfabrikantar, og i kva grad de her berre konkurrerer om dei same kundane. Kan de seia noko om det? Betyr f.eks. geografi noko som helst? Er det andre faktorar som betyr noko?

Svein Ove Risnes: Jeg kan si litt om det fra Bindalsbruket.

Når det gjelder ytterdører, er det slik at vi har fire produsenter i Norge i dag. Det er to store aktører. Bindalsbruket er én av de store, og vi har Gilje, eller Norddoor, som er den andre store aktøren. Det er klart at vi konkurrerer både mot norske markeder og kjeder, og vi går på samme type kjeder som har en norsk status, men som også over tid nå vil gå mer nordisk. Det er da viktig for oss at vi er i

en posisjon som gjør at vi kan gå nordisk. Det er også det vi ønsker i vår strategi.

Når det gjelder klassede dører, som Dooria også har planer om, er det klart at det da blir seks produsenter i Norge. Nordic og Bindalsbruket er pr. i dag de største i Norge av produserende, og vi går på de samme kundene.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Har Løvdal den same oppfatninga?

Knut Arild Løvdal: Hvis jeg får lov: Jeg synes det er litt underlig at vi sitter og diskuterer det som skjedde på 1970-tallet, og slike ting. Det vi burde gjøre, er jo å se framover. Hvis vi da skal lene oss til fagmiljøet, kan vi konstatere at Retail Institute of Scandinavia, som er en av de ledende i vår bransje, spår at bransjen i løpet av få år vil være preget av et fåtall ledende nordiske kjeder og entreprenører. Vi ser allerede i dag at tyske kjeder og entreprenører inntar det nordiske markedet med kraft. Jeg tror ikke problemet er at norske dørfabrikker utkonkurrerer hverandre. Jeg tror problemet er at trenden som vi allerede har sett, vil fortsette, nemlig at utenlandske aktører utkonkurrerer de norske leverandørene hvis ikke vi klarer å omstille oss og tilpasse oss. Det er nemlig ikke slik at vi velger kundene våre – det er faktisk kundene som velger hvem de vil handle med. Jeg konstaterer at Dooria i dag har kapasitetsmangel fordi vi er ønsket. Så tror jeg det er opp til hver enkelt å konkurrere på de vilkårene som kundene gir oss.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Men då er det altså slik at sal til eige nærrområde er av beskjeden betydning for begge to – er det slik?

Knut Arild Løvdal: Slik jeg ser det, er det behov for et antall internordiske leverandører som betjener de store kjedene og entreprenørene. I tillegg er det behov for et antall mer regionale eller nasjonale nisjeleverandører. De vil alltid ha sin plass. Dooria produserer 500 000–600 000 dører. Vi er avhengige av å produsere store serier effektivt. Vi er ikke så fleksible som jeg vil forvente at Bindalsbruket er. Derfor mener jeg at disse virksomhetene kompletterer hverandre mer enn at man konkurrerer med hverandre. Det synes jeg også bekreftes av at vi henter hjem nesten 60 pst. av produksjonen fra utlandet til Norge, og om lag 70 pst. av det vi produserer i Årdal, skal til eksport. Da er det ikke så veldig mye igjen som kan ødelegge for Bindalsbruket, vil jeg påstå, så jeg tror det kan se framtiden lyst i møte.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg trur Risnes vil kommentera. Vil du det?

Svein Ove Risnes: Bare en liten kommentar i forhold til det med markedet. Bindalsbruket opererer i et marked i Norge i dag, og der er det x antall kjeder. Enkelte av kjedene har gått nordisk, ikke alle – det er en strukturingsprosess som pågår over tid. Over tid er det klart at forventningene vil være at det er leverandører som stiller krav om

at det er leverandører både innen det norske og det nordiske markedet. Og med de små marginene vi opererer med i dag i bransjen, er det klart at hvis vi ikke får produksjonsvolum i forhold til de investeringene vi har gjort, blir det veldig marginalt, og det er marginalt for oss pr. i dag. Det kan ha som konsekvens store underskudd og nedleggelse av arbeidsplasser.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Mitt siste spørsmål. Kan de utdjupa litt meir i forhold til dette med eksport? De har peikt på ein brøk her, 50/50. Korleis vurderer de utsiktene til å auka norsk produksjon totalt sett, altså auka norsk eksport totalt sett, dersom produksjonen no totalt blir auka?

Møteleiaren: Vi må be om litt korte svar no, for tida er allereie oppbrukt.

Svein Ove Risnes: OK, kort svar: Vi vurderer de utsiktene som gode. Vi har gode forutsetninger fra Bindalsbrukets side til å øke den andelen, for vi har både produksjonskapasitet og de riktige produktene som skal til.

Knut Arild Løvdal: Dooria selger jo allerede hoveddelen av sin produksjon i utlandet, og, som jeg har sagt, vi forventer å eksportere en vesentlig del av vår produksjon ut av Norge. Vi har også i løpet av de siste årene erfart at gjennom den spesialiseringen og det forbedringsarbeidet vi har drevet, er vi i stand til å konkurrere med leverandører fra Øst-Europa og fra det øvrige Europa. Så vi har tatt markedsandeler, særlig i Sverige, på bekostning av produsenter i lavkostland.

Møteleiaren: Då er tida for den sekvensen omme, og vi kan få eit par oppfølgingsspørsmål frå saksordførar.

Per-Kristian Foss (H): Jeg skal avgrense meg til ett. Men jeg vil bare si at grunnen til at vi trekker frem historien fra 1970-tallet, er at den er klassisk, nemlig at staten bruker 100 mill. kr på å få en norsk produsent fjernet fra markedet, med som resultat økt svensk markedsandel. Og det er vel ingen som har uttrykt at det er målet med det man nå driver med. Så poenget er kanskje å lære av egne feil, selv om de er fra 1970-tallet.

Løvdal sa at alle bedriftene i dette markedet har problemer med lønnsomheten. Kan han da skjønne at statsstøtte, lån og tilskudd i størrelsesorden 79–80 mill. kr til én bedrift kan påvirke lønnsomheten også i forhold til andre bedrifter, med de indirekte virkninger det vil ha på prissettingen hos den som får reduserte kostnader?

Knut Arild Løvdal: Hvis jeg først får lov til å si at vi altså har fått 13 mill. kr i støtte, to lån på henholdsvis 10 og 20 mill. kr, det øvrige er gitt til SIVA, og vi skal leie bygget fra SIVA på helt ordinære vilkår.

Så til den andre delen av spørsmålet. Jeg mener at for det norske byggevaremarkedet vil situasjonen være uendret, fordi Dooria uansett vil levere til våre kunder i Norge. Hvis ikke produksjonen blir lagt til Årdal, vil vi av ka-

pasitetshensyn måtte etablere slik produksjon i Sverige eller Finland.

Per-Kristian Foss (H): Det er vel ikke prisregulering på dører i Norge, så dere står fritt til å prissette deres dører i forhold til konkurrentene – gjør dere ikke det?

Knut Arild Løvdal: Vi forhandler med våre kunder, kjedene og entreprenørene, om årsavtale, slik som alle andre, og blir enige om pris, ja.

Per-Kristian Foss (H): Og det er tøffe forhandlinger, skjønner jeg?

Knut Arild Løvdal: Det er det for alle.

Per-Kristian Foss (H): Takk.

Møteleieren: Då er vi ferdige med den sekvensen.

Då gir eg kvar av dykk høve til, i inntil 2 minutt, å få seie det de føler de ikkje har fått sagt så langt i høyringa. Vi kan kanskje la Dooria starte, sidan det var de som starta i stad. Ver så god!

Knut Arild Løvdal: Takk, leder, men jeg føler egentlig jeg har fått sagt det viktigste.

Møteleieren: Då er det Bindalsbruket – ver så god!

Alexandra Plahte: I utgangspunktet har vi vært gjennom mye av dette. Som sagt, hovedbekymringen vår er nok en gang hvilke dramatiske konsekvenser dette får for lokalsamfunnet vårt – ikke minst i forhold til at det skal

være samfunnsøkonomisk lønnsomt og vi ikke en gang er blitt forespurt.

Vi har også lyst til å nevne et par andre punkter. Blant annet sier styreleder i ÅFAS, Bjarne Reinholdt fra Hydro, at Dooria-prosjektet er det eneste prosjektet av noe størrelse som kan realiseres innenfor den tidsrammen som er pålagt av miljømyndighetene med hensyn til utfasing av Søderberg-teknologien. For oss tyder dette på at fristen for Hydros nedleggelse har blitt brukt som en tidsfrist for etablering av ny virksomhet i Årdal.

Slik vi ser det i etterkant, er det fremkommet særlig to hovedargumenter med tanke på endring av det opprinnelige negative vedtaket, og det går på samfunnsøkonomisk lønnsomhet og behovet for strukturering. Jeg skal ikke si så veldig mye om det, men bare minne om igjen at det vi har sett, er at de samfunnsøkonomiske beregningene som faktisk er gjort, overhodet ikke hensyntar noe som helst hva gjelder konsekvenser andre steder i landet – det er isolert sett for Årdal og samfunnet i Årdal.

I forhold til strukturering i bransjen mener vi, som vi har vært inne på her, at bransjen allerede er strukturert. Det er faktisk kun noen få store hovedprodusenter i Norge. Vi vet at det er en bransje med små økonomiske marginer. Vi vet at inntjeningspotensialet for en ny aktør er minimalt. Da synes vi det er underlig at man i stedet for å satse på de leverandørene som allerede er der, faktisk velger å etablere på nytt. For det er ikke kapasitetsproblemer i bransjen.

Møteleieren: Tusen hjarteleg takk skal de ha alle saman for at de kom!

Då tek vi ti minutts pause, så vi får gjort klart til lukka høyring.

Høyringa slutt kl. 16.47.
